

รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออกทิสติก

ชูศักดิ์ จันทยานนท์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2553

A STUDY OF LEARN CENTER MODEL FOR PERSONS WITH AUTISM

CHUSUK JANTHAYANOND

A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Education Management

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2010

เลขทะเบียน.....	0215200
	- 1 ส.ค. 2554
วันลงทะเบียน.....	
เลขเรียกหนังสือ.....	371.9
	๔ 6865
	[2553]
	72

หัวข้อสารนิพนธ์	รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
ชื่อผู้เขียน	ชูศักดิ์ จันทยานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 2) ศึกษาแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้และระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกที่สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและเข้าร่วมสัมมนา เรื่อง กรอบแนวคิดในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2552 จำนวน 23 คน 2) ผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้ประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์เรียนมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก จำนวน 4 คน และ 3) ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานีและนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 10 คน วิธีการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ตามความต้องการของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีลักษณะ เป็นรูปแบบที่จัดทั้งประจำและไปกลับ มีความยืดหยุ่นในการให้บริการ มีหลักสูตรที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะของบุคคลออทิสติกทั้งในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันและทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เทคนิคการจัดการการเรียนรู้ควรเน้นกระบวนการวิเคราะห์งาน การฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ และการใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง ได้แก่ สื่อของจริง และรูปภาพแสดงขั้นตอนการทำกิจกรรม เป็นต้น วิธีการวัดและประเมินผลใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการจากผลงานการปฏิบัติจริง

2. แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรจัดให้มีคู่มือการดำเนินการ การบริหารจัดการ ได้แก่ การเตรียมการด้านสถานที่ บุคลากร งบประมาณ การดำเนินการและการ ประเมินประสิทธิผลของศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมกระบวนการ ดำเนินงานและประสานงานในชุมชน

3. ระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก คือ รัฐควรจัดสรร งบประมาณให้ศูนย์การเรียนรู้เพียงพอและครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตาม ความต้องการจำเป็น และสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการ การ พัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ควรส่งเสริมงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สังคมยอมรับและสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของบุคคลออทิสติกและให้โอกาส เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การแสดงศักยภาพและจำหน่ายผลผลิตที่เกิดจากการจัดกิจกรรม ตลอดจนการ

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย คือ รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคล ออทิสติกในชุมชน และออกกฎระเบียบเกี่ยวกับแนวทางการจัดการดูแลของรับบริการ สนับสนุนจากรัฐให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดกลไกในการกำกับให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ ปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

vision including life media and picture showing step of activity. For measurement and evaluation, the authentic assessment by showing development from real practice, was administered.

2. The guidelines of Learning Center Model for Persons with Autism: should have the handbook for Implementation and management including the preparation of place, staff, budget, implementation, and evaluation of the learning center effectiveness as well as related information covering the implementation process and cooperation in community.

3. The supportive system of Learning Center for Persons with Autism, the government should provide sufficient budget covering expenditure of implementation based on the need as well as research fund support, the management system development, curriculum development, learning activity management, and support the budget in public relations for social acceptance, support activities for developing autistics' potential development and opportunity social activity participation, and potential expression, and sell the products from activity management.

According to this study, policy recommendation was: the government should provide public relations for the parents and related persons regarding information of the guidelines in learning center establishment for autistics in community, and clearly set up rules and regulations of management guideline as well as asking for support from the government. In addition the mechanism in monitoring the related public sectors for working to support the learning center for autistics, should be efficiently and continuously determined.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์โชติ แยมแสง และดร.สมพร หวานเสร็จ กรรมการสอบที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ข้อคิดในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วีระชัย วีระนันทชาติ อาจารย์สโรทร ม่วงเกลี้ยง และนางสาว ปนัดดา วงศ์จันตา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อย่างยิ่งตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ปกครองของบุคคลออกทัศนคติและผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ขอขอบพระคุณบุคคลออกทัศนคติและหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่คอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนในการทำกิจกรรมและการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายพัฐพล จันทยานนท์บุตรชาย ที่เป็นผู้จุดประกายความคิด ขอขอบคุณ อาจารย์ฐิติรัตน์ จันทยานนท์ ภรรยาซึ่งคอยให้กำลังใจให้ผู้วิจัยมีความเพียร มีกำลังใจและประสบผลสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณกัลยาณมิตร พี่ เพื่อนและน้องทุกคนที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งเสมอมา

ชูศักดิ์ จันทยานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก.....	7
2.2 หลักและแนวคิดในการช่วยเหลือ	
และการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก.....	14
2.3 หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก.....	25
2.4 กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษา ที่เกี่ยวข้องสำหรับคนพิการ.....	36
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษา.....	47
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	49
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	51
4.1 ผลการศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก.....	51
4.2 ผลการศึกษาแนวทางและระบบการสนับสนุน ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก.....	66
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	72
5.2 กลุ่มเป้าหมาย.....	72
5.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
5.4 สรุปผลการวิจัย.....	73
5.5 อภิปรายผล.....	74
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	92
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย.....	94
ภาคผนวก ค ภาพการดำเนินงาน.....	96
ภาคผนวก ง เครื่องมือในการวิจัย.....	98
ภาคผนวก จ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง.....	101
ประวัติผู้เขียน.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ใน กรุงเทพมหานคร.....	54

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 สารระการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก.....	64
4.2 โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลออทิสติกเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการแบบแผ่กระจาย (Pervasive Development Disorder:PDD) คือ มีความบกพร่องด้านการพูด การสื่อความหมาย พัฒนาการด้านสังคม พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ โดยความผิดปกติของพัฒนาการพบได้ตั้งแต่อายุก่อน 30 เดือน เป็นความบกพร่องต่อเนื่องตลอดชีวิต เด็กแต่ละคนจะมีอาการและความรุนแรงแตกต่างกันไป การบำบัด การรักษาและการฟื้นฟูตั้งแต่ระยะแรกเริ่มและต่อเนื่อง จะช่วยให้บุคคลออทิสติก มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้น ในหลาย ๆ ประเทศจึงได้มีระบบให้บริการแก่บุคคลดังกล่าวตั้งแต่การสืบค้น การคัดกรอง การวินิจฉัย การบำบัดรักษา การพัฒนาศักยภาพภาพ การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การจัดการศึกษา การส่งเสริมทักษะชีวิตและการส่งเสริมสวัสดิการทางสังคม การฝึกอาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพ อย่างรอบด้าน จำนวนบุคคลออทิสติกในประเทศไทย ยังไม่มีความชัดเจน บางแหล่งกล่าวว่า มีบุคคลออทิสติกในประเทศไทยกว่า 300,000คน (หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ฉบับวันที่ 5 เมษายน 2545 หน้า 20) โดยช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการจัดบริการช่วยเหลือในหลายด้านจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษาและสังคมมากขึ้น แต่ความช่วยเหลือเหล่านี้มักกระจุกตัวอยู่แต่ในเมืองใหญ่ๆของประเทศเท่านั้น จึงมีบุคคลออทิสติกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพเมื่อแรกพบความบกพร่อง ดังนั้นเมื่อเติบโตขึ้น วิถีชีวิตของคนเหล่านี้ในสภาพสังคมปัจจุบันจึงดำรงอยู่อย่างไร้คุณค่า ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเหลียวแลจากครอบครัวและสังคม

สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการและมูลนิธิออทิสติกไทย (2549) ได้ศึกษาวิจัยระบบการจัดบริการสำหรับบุคคลออทิสติกในประเทศไทย โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกและครอบครัว รูปแบบและการจัดบริการสำหรับบุคคลออทิสติกในชุมชน พบว่ามีบริการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลออทิสติกทั้งหมด 3 ระบบ ประกอบด้วย ระบบบริการสุขภาพ ระบบบริการการศึกษาและระบบบริการทางสังคม แต่ยังมีปัญหาหลายเรื่อง เช่น ด้านระบบบริการสุขภาพ ปัญหาสำคัญได้แก่จำนวนและคุณภาพของหน่วยให้บริการ โดยจำนวนสถานบริการและบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายในการรับบริการสูง ทั้งค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง และ

ผู้ปกครองไม่ค่อยใช้สิทธิตามระบบหลักประกันสุขภาพ ยกเว้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านระบบการศึกษา พบว่าเด็กที่มีอาการรุนแรงจะถูกปฏิเสธจากโรงเรียน เนื่องจากครูไม่สามารถจัดการปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้ ในขณะที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าโรงเรียนจะสามารถดูแลเด็กได้ ส่งผลให้ผู้ปกครองประสบปัญหาในการหาโรงเรียนให้ลูก และผู้ปกครองเชื่อว่าการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะบุคคล มีความเหมาะสมมากกว่าการศึกษาประเภทอื่นๆ ด้านระบบบริการทางสังคม พบว่า การส่งเสริมอาชีพบุคคลออทิสติก ไม่มีระบบที่ชัดเจน ยังขาดแหล่งฝึกอาชีพที่เป็นรูปธรรม

ด้านนโยบายภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กำหนดให้ บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542:5, 7) ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ อาทิเด็กที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม และบุคคลออทิสติก จึงได้เข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น และตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551:3, 4) มาตรา 5 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต มีสิทธิเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และมาตรา 8 กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ สามารถดำเนินการในหลายลักษณะ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการจัดในลักษณะศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ซึ่งหมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ โดยเฉพาะหน่วยงานการศึกษา นอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบัน ทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา 7 ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ผดุง อารยะวิญญู (2541:7) อธิบายว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่ต่างกัน เด็กกลุ่มนี้ต้องการการศึกษาพิเศษ ในลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาที่ให้กับเด็กทั่วไป

เพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องในพัฒนาการด้านการสื่อความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงสีหน้า ท่าทางหรือการใช้ภาษาล้อคำ มีปัญหาทางพฤติกรรม มีปัญหาทางสังคม มีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ซ้ำๆ และ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลออทิสติกคือการให้เด็กเข้าสู่ห้องเรียน ปกติ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าบุคคลออทิสติกมีความเหมือนกับเด็กทั่วไปมากกว่าความแตกต่าง นอกจากนั้น คารณี อุทัยรัตนกิจ (2545:29) เห็นว่า การให้บุคคลออทิสติกเข้าเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป เป็นการบูรณาการทั้งด้านสังคมและการเรียนซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ยกเว้นบุคคลออทิสติกบางระดับ หรือบางอาการอาจมีข้อจำกัดในการเรียนร่วม ซึ่งศรีเรื่อน แก้วกัจจวน (2543:211) อภิปรายว่า บุคคลออทิสติกบางระดับอาการ เมื่อส่งเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนอาจไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาสำคัญในการเข้าหาเพื่อน การเล่น และการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางด้านพัฒนาการด้านการสื่อสารด้วยทั้งล้อยคำและไม่ใช้ล้อยคำและด้านความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยากให้ลูกเรียนรู้ และเข้าโรงเรียน โดยพยายามสอนเรื่องอักษรและตัวเลข ซึ่งการที่เด็กรู้จักท่องตัวเลขหรืออักษรได้ ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะเข้าโรงเรียนและเรียนหนังสือได้ อันที่จริงแล้วมีบุคคลออทิสติกจำนวนไม่น้อย มีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเรียนร่วม หรือถ้าสามารถเรียนได้เพียงชั้นประถมต้น ๆ เท่านั้น เด็กกลุ่มนี้ท้ายที่สุดจึงต้องอยู่บ้าน ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกทักษะที่จำเป็นคือ การช่วยเหลือตนเอง เช่น กินอาหาร แต่งตัว ดูแลความสะอาดของตนเองมากกว่าวิชาการ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ (2544:14) จึงเห็นว่าเป็นการเหมาะสมกว่า ถ้าหลักสูตรการฝึกบุคคลออทิสติกตั้งแต่เริ่มแรก เน้นทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะทางสังคมก่อนทักษะการเรียนรู้วิชาการ บุคคลออทิสติกบางรายที่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงได้ แต่เมื่อจบการศึกษาและต้องประกอบอาชีพ บุคคลออทิสติกบางรายยังต้องการพี่เลี้ยงที่จะช่วยเป็นที่ปรึกษา แนะนำทักษะทางสังคม ช่วยผ่อนคลายความวิตกกังวลต่างๆ

ดังนั้นการจัดบริการการศึกษาแก่บุคคลออทิสติก จึงควรดำเนินการในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 18 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มาตรา 4 และมาตรา 5 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก สามารถดำเนินการในลักษณะ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ หรือศูนย์การเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก และโปรแกรมการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกทุกรูปแบบจึงไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ ผดุง อารยะวิญญู (2541:162) และคารณี อุทัยรัตนกิจ (2545:33) จึงเสนอว่า กิจกรรมการเรียนการสอนบุคคลออทิสติกควรเน้นเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ เพื่อที่จะช่วยเด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
2. ศึกษาแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้และระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่เลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกที่สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและเข้าร่วมสัมมนา เรื่อง กรอบแนวคิดในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2552 จำนวน 23 คน
- 2) ผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้ประกาศาจารย์ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก จำนวน 4 คน
- 3) ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คนนักพัฒนาสังคม จากสถานพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 10 คน

ขอบเขตด้านสาระ

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษา 3 ประเด็น คือ รูปแบบ แนวทางและระบบการสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก ในศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ระยะเวลาในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2552 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 30 พฤศจิกายน 2552 เท่านั้น

สถานที่ในการศึกษา

ขอบเขตด้านสถานที่ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น คือศูนย์การเรียนรู้ประกาศาจารย์ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบ แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
2. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1.5 นิยามศัพท์

ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบสำหรับบุคคลออทิสติกโดยมูลนิธิองค์กรเอกชนและเอกชนเป็นผู้จัด ซึ่งจัดการศึกษาช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรระยะสั้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก หมายถึง ประเภท ลักษณะ วิธีบริหารจัดการ การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการจัดบริการต่างๆแก่ผู้เรียนในกลุ่มอายุไม่เกิน 18 ปี รวมทั้งการกำกับดูแลศูนย์การเรียนรู้

แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก หมายถึง วิธีการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกในด้านการจัดหลักสูตรและมาตรฐานการจัด

ระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกมีประสิทธิภาพ

บุคคลออทิสติก หมายถึง ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นผู้ที่มีความบกพร่องในด้านการสื่อสาร ภาษาและจินตนาการ การมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคมกับบุคคลอื่น และมีพฤติกรรมที่แปลกไปจากบุคคลอื่นๆ ในสังคม ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวกับความผิดปกติทางกายภาพเนื่องจากการทำหน้าที่ของสมองบางส่วนผิดปกติ

ข้อจำกัดของบุคคลออทิสติกที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ หมายถึง ความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความบกพร่องด้านการสื่อสาร ความบกพร่องด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ความบกพร่องด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ความบกพร่องด้านการใช้ทักษะต่างๆ อย่างประสานสัมพันธ์ ความบกพร่องด้านการจินตนาการ ความบกพร่องด้านสมาธิและความสนใจ ความบกพร่องด้านการทำงาน และความบกพร่องด้านการช่วยเหลือตนเอง

ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลออทิสติก หมายถึง ความสามารถในการใช้กลไกกล้ามเนื้อ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น การดูแลตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ และการรับรู้ของตนเองให้ได้เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระ

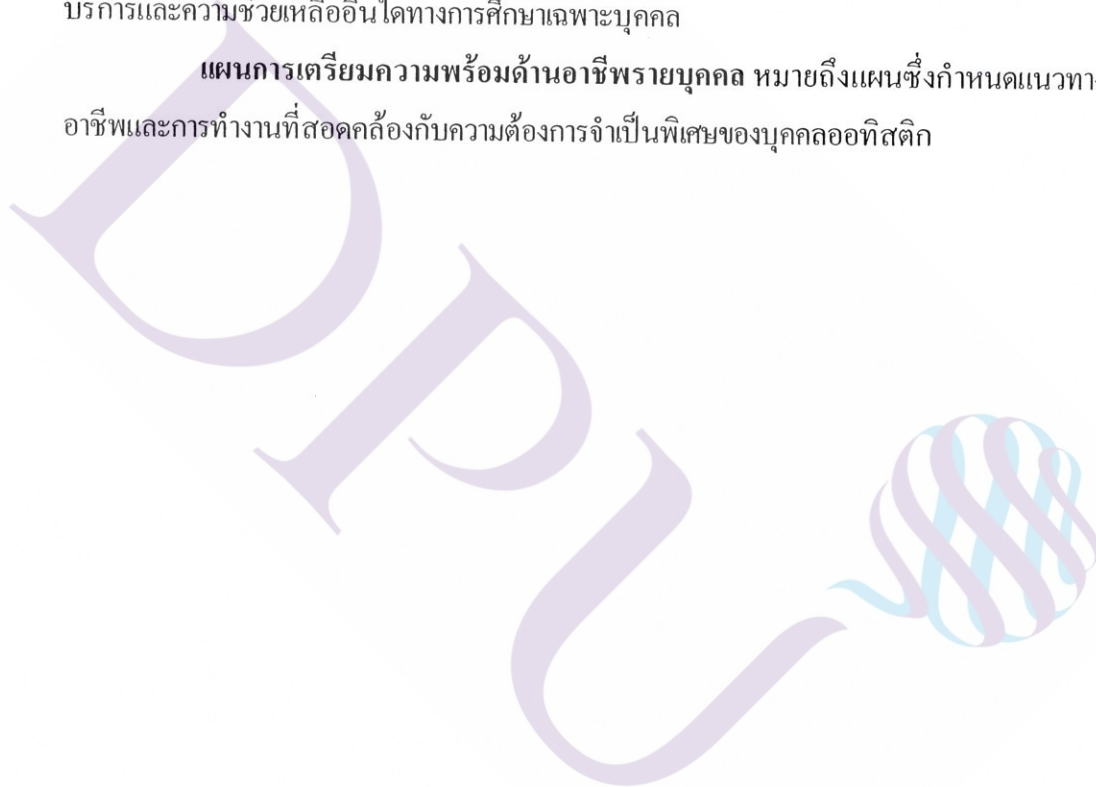
ทักษะพื้นฐานด้านอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติก หมายถึง ความสามารถในการทำงาน และประกอบอาชีพ

หลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดสาระและกิจกรรมการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การเตรียมความพร้อม การจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมด้านอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติก

สาระการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและลดข้อบกพร่องของบุคคลออทิสติก

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลออทิสติก ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพรายบุคคล หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการฝึกอาชีพและการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลออทิสติก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการจัดศูนย์การเรียนรู้ สำหรับบุคคลออทิสติก แนวทางและระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังนี้

- 2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก
 - 2.1.1 ความหมายและลักษณะอาการ
 - 2.1.2 สาเหตุของภาวะออทิสซึม
 - 2.1.3 การวินิจฉัยและระดับอาการ
 - 2.1.4 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต
- 2.2 หลักและแนวคิดในการช่วยเหลือและการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก
 - 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือบุคคลออทิสติก
 - 2.2.2 การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยการสนับสนุนของครอบครัว
 - 2.2.3 รูปแบบการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกในต่างประเทศ
- 2.3 หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก
- 2.4 กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษา ที่เกี่ยวข้องสำหรับคนพิการ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก

2.1.1 ความหมายและลักษณะอาการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ.2552 ประกาศกำหนดให้บุคคลออทิสติก เป็นประเภทของคนพิการประเภทหนึ่ง ที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษาและการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์ และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินั้นพบได้ก่อนวัย 30 เดือน

แพทย์และนักวิชาการได้ให้ความหมายของออทิสซึม (Autism) (เพ็ญแข ลีมศิลา 2541:1 ศุภรัตน์ เอกอัครวิน 2541:4 พิสมัย พงศาธิรัตน์ 2545:9) กล่าวไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ออทิสซึม เป็นโรคที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ผิดปกติ (Pervasive Developmental Disorder) ส่งผลกระทบต่อสื่อสาร ทั้งทางวาจาและท่าทาง ภาษาการสื่อความหมาย และการใช้จินตนาการในการเล่นรวมทั้งปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อาการดังกล่าวปรากฏก่อนอายุ 30 เดือน และมีผลกระทบในทางลบต่อการคิดของเด็ก ลักษณะอื่นๆที่ปรากฏคือ การกระทำกิจกรรมซ้ำๆหรือมีการเคลื่อนไหวซ้ำๆต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เช่น กิจวัตรประจำวัน และตอบสนองที่ผิดปกติต่อประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น อาจหลีกเลี่ยงการมองเห็น มีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อเสียงที่ได้ยิน การแตะสัมผัส หรือความเจ็บปวดในลักษณะที่มากหรือน้อยเกินไปหรือไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งใดๆ ต่อสิ่งเร้า สาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินี้พบได้ก่อนวัย 30 เดือน อาการจะแสดงให้เห็นในช่วงอายุ 2 - 3 ปี หรือเร็วกว่านั้น ขึ้นอยู่กับการสังเกตของผู้ปกครองและการนำมาพบแพทย์

ออทิสซึม (Autism) มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก ว่า ออโต้ (Auto) ซึ่งแปลว่า ตัวตน (Self) (ชูศักดิ์ จันทยานนท์:29) หมายถึง แยกตัวอยู่ตามลำพังในโลกของตัวเอง เปรียบเสมือนมีโลกของตนเอง มีกำแพงใส หรือกระจกเงา กั้นบุคคลเหล่านี้ออกจากสังคมรอบข้าง ดังนั้น บุคคลออทิสติกจะขาดทักษะทางสังคมอย่างรุนแรง (Schreibman, 1988:31) ทำให้ไม่สื่อสารกับใคร อยู่กับตัวเอง เล่นคนเดียว พูดคนเดียว ไม่สนใจพูดคุยกับบุคคลอื่น นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมผิดปกติต่างจากเด็กอื่นในวัยเดียวกัน สามารถพบเด็กออทิสติกได้ 4 - 5 คน ในจำนวนเด็กที่เกิดมา 10,000 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง 4 เท่า และพบได้ในเด็กทั่วโลก ไม่จำกัดพื้นฐานทางสังคม

โดยสรุป ลักษณะของบุคคลออทิสติกมีหลากหลายและแตกต่างกัน (ชูศักดิ์ จันทยานนท์:20) ดังนี้

- 1) มีความบกพร่องทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ไม่มองสบตาบุคคลอื่น มีการแสดงออกทางสีหน้าน้อย เล่นกับเพื่อนไม่เป็น ไม่สนใจที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ไม่เข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น
- 2) มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ทั้งด้านการใช้ภาษาพูด ความเข้าใจภาษา การแสดงกริยาสื่อความหมายซึ่งมีความบกพร่องหลายระดับ ตั้งแต่ไม่สามารถพูดจาสื่อความหมายได้เลยหรือบางคนพูดได้แต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ บางคนพูดเพื่อเอื้อเรื้อยเปื่อย
- 3) มีความบกพร่องด้านพฤติกรรมและอารมณ์ บางคนมีพฤติกรรมซ้ำๆ ผิดปกติ เช่น เล่นมือ โบกมือไปมา หรือหมุนตัวไปรอบๆ เดินเขย่งปลายเท้า ท่าทางเดินงุ่มง่าม ยึดติดไม่ยอมรับ

การเปลี่ยนแปลง การแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับวัย บางคนร้องไห้หรือหัวเราะโดยไม่มีเหตุผล บางคนมีอาการก้าวร้าวรุนแรง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

4) มีความบกพร่องด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การรับรู้ทางการเห็น การตอบสนองต่อการฟัง การสัมผัส การรับกลิ่น และรสมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนชอบมองแสง บางคนตอบสนองต่อเสียงผิดปกติ รับเสียงบางเสียงไม่ได้ ด้านการสัมผัสกลิ่นและรส บางคนตอบสนองช้าหรือไวหรือแปลกกว่าปกติ เช่น ดมของเล่น

5) มีความบกพร่องด้านการใช้อวัยวะต่างๆ อย่างประสานสัมพันธ์ การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อขนาดใหญ่และมัดเล็ก มีความบกพร่อง บางคนเคลื่อนไหวขี้เกียจผิดปกติ ไม่คล่องแคล่ว ทำการเดินหรือวิ่งดูแปลกๆ การใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับไม่ประสานกัน

6) มีความบกพร่องด้านการจินตนาการ ไม่สามารถแยกเรื่องจริงเรื่องสมมุติ หรือประยุกต์วิธีการจากเหตุการณ์หนึ่งไปยังอีกเหตุการณ์หนึ่งได้ เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ยาก เล่นสมมุติไม่เป็น จัดระบบความคิด ลำดับความสำคัญก่อนหลัง คิดจินตนาการจากภาษาได้ยาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน

7) มีความบกพร่องด้านสมาธิ มีความสนใจที่สั้น วอกแวกง่าย นอกจากนี้ยังมีอาการอื่นๆ ที่พบร่วมในภาวะออทิสติก ดังนี้ คือ

1) ภาวะปัญญาอ่อน บุคคลออทิสติกที่มีภาวะปัญญาอ่อนร่วมร้อยละ 50 มีระดับสติปัญญาต่ำกว่า 50

2) อาการชัก พบว่าบุคคลออทิสติกที่มีภาวะปัญญาอ่อนร่วม 1 ใน 3 มีอาการชัก ส่วนบุคคลออทิสติกที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ พบอาการชักร้อยละ 5 โดยอาการชักมักเริ่มในวัยรุ่น ซึ่งต่างจากเด็กปัญญาอ่อนที่ไม่ได้เป็นออทิสติกจะมีอาการชักตั้งแต่อายุยังน้อย

3) ปัญหาทางพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น ชนผิดปกติ สมาธิสั้น ขาดการยับยั้งชั่งใจ พฤติกรรมก้าวร้าว ทำร้ายตนเอง เอาแต่ใจตนเอง ปฏิกริยาไวมากต่อเสียง การสัมผัส แสง หรือกลิ่น การผิดปกติเกี่ยวกับการกินอาหาร เช่น รับประทานอาหารเพียงชนิดเดียว หรือกินสิ่งที่ไม่ใช่อาหาร อาการนอนไม่หลับหรือตื่นตอนดึก อารมณ์ผิดปกติ เช่น หัวเราะหรือร้องไห้โดยไม่มีเหตุผล ไม่มี ความกลัวเมื่อประสบอันตราย หรือกลัวมากต่อสิ่งซึ่งไม่มีอันตราย

โดยสรุปแล้ว ภาวะออทิสซึม เกิดจากความผิดปกติของการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่มีผลต่อพัฒนาการทั้งทางด้านสังคม การสื่อสารหรือสื่อความหมาย และมีพฤติกรรมแปลกๆ ซ้ำๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยสามารถสังเกตเห็นอาการผิดปกติได้ ก่อนเด็กมีอายุ 30 เดือน หรือ 2 ขวบ พฤติกรรมผิดปกติที่ปรากฏคือ การขาดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่เข้าใจภาษา

หรือไม่มีภาษาพูด สนใจสิ่งของหรือกิจกรรมซ้ำๆ และต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยจะเรียกผู้ป่วยเป็นโรค ออทิสซึมว่า บุคคลออทิสติก

2.1.2 สาเหตุของภาวะออทิสซึม

ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของโรคออทิสซึม เพียงแต่ทราบว่าเป็นความบกพร่องการทำงานของสมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับระบบประสาทสัมผัสและการรับรู้ ซึ่งสาเหตุของโรคสรุปได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) มีพยาธิสภาพที่ผิดปกติในสมอง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดอาการเฉพาะออกมาพบอาการออทิสติกพร้อมกับที่มีเนื้อสมองอักเสบในวัยทารก เด็กที่เกิดจากแม่เป็นหัดเยอรมันขณะตั้งครรภ์ การชักชนิดเด็กที่ขาดอากาศขณะคลอดเป็นต้น (Infantile Spasm และ Tuberous Sclerosis)
- 2) ไม่มีพยาธิสภาพชัดเจน แต่มีผลกระทบต่อการทำงานของสมองโดยพบทางสารเคมีที่มีระดับผิดปกติ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาอย่างมากมาย
- 3) กรรมพันธุ์

2.1.3 การวินิจฉัยและระดับอาการ

การวินิจฉัยความบกพร่องของบุคคลออทิสติกนั้น เบญจา ชลธารันนท์ (2547:45) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันสามารถวินิจฉัยภาวะออทิสซึมได้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมเด็กโดยการสอบถามสัมภาษณ์ทุกคนในครอบครัวและผู้ดูแลเด็กให้ได้ข้อมูลครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและมีแบบตรวจสอบพฤติกรรมที่จะช่วยแยกความเป็นออทิสติกจากความบกพร่องในเด็กประเภทอื่นๆ

โรคออทิสติกจัดอยู่ในกลุ่มพัฒนาการผิดปกติแบบกระจาย (Pervasive Development Disorder) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ตามคู่มือการวินิจฉัยและสถิติความผิดปกติทางจิต ของสมาคมแพทยอเมริกัน ครั้งที่ 4 (DSM IV-R) คือ (เพ็ญแข ลิมศิลา 2540:33-35)

1. ต้องพบอาการทั้งหมดอย่างน้อย 6 ข้อย่อย จากข้อ (1)(2)และ (3) ซึ่งต้องพบในข้อ (1) อย่างน้อย 2 ข้อย่อย และอย่างละ 1 ข้อย่อย จากข้อ(2) และข้อ (3)

(1) มีการสูญเสียทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งแสดงออกให้เห็นอย่างน้อยที่สุด 2 ข้อย่อยคือ

1.1 ไม่สามารถแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ไม่มีการสบตากับผู้ใด ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้า กิริยาหรือท่าทางแต่อย่างใด

1.2 ไม่มีความสามารถที่จะผูกพันกับใครเพื่อให้เป็นเพื่อนกันได้

1.3 ขาดการแสวงหาเพื่อนที่จะเล่นสนุกกับใคร ไม่แสดงความสนใจที่จะทำงานร่วมกับใคร ไม่สามารถที่จะร่วมกันทำประโยชน์ต่อส่วนรวมกับผู้อื่นได้

1.4 ไม่สามารถมีการติดต่อทางสังคมและการแสดงออกทางอารมณ์ให้เหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม

(2) มีการสูญเสียทางการสื่อความหมาย ซึ่งต้องพบหัวข้อย่อยอย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้

2.1 มีความล่าช้าหรือไม่มีพัฒนาการในด้านภาษาและการพูด หรือไม่สามารถใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายกับผู้อื่นได้

2.2 ในรายที่สามารถพูดได้แล้วก็ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและเหมาะสม

2.3 มักจะพูดซ้ำๆ ในสิ่งที่ตนเองต้องการจะพูดและตนเองสนใจ โดยไม่สนใจว่าจะมีผู้อื่นฟังหรือไม่

2.4 ไม่สามารถเล่นสมมติได้ด้วยตนเอง หรือไม่สามารถเล่นลอกเลียนแบบที่เคยพบเห็นในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัย

(3) มีพฤติกรรมความสนใจ และการกระทำซ้ำๆ ซึ่งจะต้องพบ 1 ข้อย่อย ดังนี้

3.1 มีพฤติกรรมซ้ำๆ อย่างเดียวหรือมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้ มีความสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะที่ผิดปกติอย่างเด่นชัด เช่น สนใจมองใบพัดลมที่กำลังหมุนอยู่ได้ทั้งวัน

3.2 ไม่สามารถยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่เคยทำซ้ำๆ เป็นประจำได้โดยต้องกระทำตามขั้นตอนเหมือนเดิมทุกครั้ง

3.3 มีการเคลื่อนไหวซ้ำ เช่น การกระดิกนิ้วไปมา การ โบกมือ หมุนมือ หรือ หมุนตัวไปรอบๆ

3.4 มีความสนใจเกี่ยวกับส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุหรือของเล่นเท่านั้น เช่น สนใจหมุนล้อใดล้อหนึ่งของรถเด็กเล่น โดยไม่สนใจส่วนอื่นๆ ของรถเลย

2. จะต้องพบว่ามี ความล่าช้าหรือความผิดปกติอย่างน้อย 1 ข้อก่อนอายุ 3 ปี คือ

(1) ทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

(2) ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายในสังคม

(3) การเล่นแบบสมมติหรือการเล่นจากการสร้างจินตนาการ

3. ความผิดปกตินี้ไม่เกี่ยวข้องกับอาการผิดปกติอื่นๆ เช่น กลุ่มอาการเรทท์ (Rett's Syndrome) หรือความผิดปกติทางสมองอื่นๆ ในวัยเด็ก

เกณฑ์การวินิจฉัยโรคออทิสติก (โดยสรุป)

1. ต้องมีอาการในกลุ่ม A,B และ C รวมกันอย่างน้อย 6 ข้อ

A. มีปฏิสัมพันธ์บกพร่องอย่างน้อย 2 ข้อดังนี้

- 1) มีความบกพร่องในการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด เช่น การสบตา สีหน้า ท่าทาง
- 2) ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้
- 3) ไม่มีความสนุกสนานหรือความสนใจร่วมกับผู้อื่น เช่น ไม่ชี้สิ่งของที่ตนสนใจหรือเอาของนั้นมาให้คนอื่นดู

4) ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองผู้อื่นอย่างเหมาะสม

B. มีการสื่อสารบกพร่องอย่างน้อย 1 ข้อดังนี้

- 1) พูดช้าหรือไม่พูดเลยโดยที่เด็กไม่พยายามใช้ท่าทางหรือวิธีสื่อสารแบบอื่น
- 2) แม้จะพูดได้แต่ก็มีความบกพร่องในภาษาจนเริ่มต้นหรือสานต่อบทสนทนาไม่ได้ มีการใช้ภาษาแบบซ้ำๆ หรือแปลกๆ เฉพาะตัว

3) ไม่เล่นสมมติหรือเล่นเลียนแบบ

C. มีพฤติกรรม ความสนใจหรือกิจกรรมที่ซ้ำๆ อย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้

- 1) มีความสนใจในบางสิ่งบางอย่างซ้ำๆ มากเกินปกติ
- 2) ยึดติดกับแบบแผนเดิมในกิจวัตรประจำวัน โดยไม่มีความยืดหยุ่น
- 3) มีการเคลื่อนไหวซ้ำๆ เช่น คิดนิ้ว โยกตัว

2. อาการดังกล่าวเป็นก่อนอายุ 3 ปี

3. ไม่มีอาการของความผิดปกติทางสมองแบบอื่น

นักวิชาการหลายคน คือสมภพ เรืองตระกูล (2545:25) ชูศักดิ์ จันทยานนท์ (2548:13) ได้จำแนกระดับอาการของบุคคลออทิสติกตามอาการที่แสดงออก ได้ 3 ระดับ ดังนี้ คือ

1) ระดับที่มีอาการน้อย (Mild Autism) บางครั้งเรียกกลุ่มออทิสติกที่มีศักยภาพสูง (High Functioning Autism) จะมีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติ มีพัฒนาการทางภาษาดีกว่ากลุ่มอื่น อาจมีความสามารถบางอย่างแฝงอยู่หรือเป็นอัจฉริยะ แต่ยังคงมีความบกพร่องในทักษะด้านสังคม การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น ในปัจจุบันมีคนเรียกเด็กกลุ่มนี้อีกชื่อหนึ่งว่า แอสเพอร์เกอร์ (Asperger Syndrome) มีอยู่ประมาณร้อยละ 5-20

2) ระดับกลุ่มที่มีอาการปานกลาง (Moderate Autism) กลุ่มนี้จะมีความล่าช้าในพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร ทักษะสังคม การเรียนรู้ รวมทั้งด้านการช่วยเหลือตนเองแต่สามารถพัฒนาจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้และอาจเรียนในระบบได้ถึงระดับหนึ่ง กลุ่มนี้จะมีอยู่ประมาณร้อยละ 50-75

3) ระดับกลุ่มที่มีอาการรุนแรง (Severe Autism) กลุ่มนี้จะมีความล่าช้าในพัฒนาการเกือบทุกด้าน มีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรงและอาจเกิดร่วมกับภาวะความพิการอื่นเช่น ปัญญาอ่อน ตาบอด หากไม่รับการกระตุ้นพัฒนาการมาตั้งแต่ต้นจะสามารถพัฒนาได้เพียงแค่ช่วยเหลือตนเองได้ เรียนรู้อะไรได้มาก กลุ่มนี้จะมีอยู่ประมาณร้อยละ 20-30

สรุปได้ว่าบุคคลออทิสติกมีความบกพร่องในด้านการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และมีพฤติกรรมที่แปลกไปจากบุคคลอื่นๆ ในสังคม ยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริง มีปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดจากพันธุกรรมหรือสิ่งแวดล้อม มีระดับของปัญหาแตกต่างกัน การได้รับการกระตุ้นพัฒนาการตั้งแต่อายุยังน้อย ทักษะในการใช้ภาษาและเชาวน์ปัญญาเป็นปัจจัยสำคัญในการพยากรณ์โรค

2.1.4 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ชูศักดิ์ จันทยานนท์ และคณะ (2550:34) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยโดยเน้นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ดังนี้

1. ทักษะความสนใจ

ทักษะความสนใจหมายถึงการฝึกให้มีความตั้งใจ รับรู้ จดจ่อต่อสิ่งเร้าจากภายนอกที่ได้ยินได้ฟังหรือได้เห็น

2. ทักษะการเลียนแบบ

ทักษะการเลียนแบบเป็นการฝึกให้ปฏิบัติตามพฤติกรรมของผู้อื่นตั้งแต่พฤติกรรมง่ายๆ ไปจนถึงพฤติกรรมที่ซับซ้อน

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง

ทักษะการช่วยเหลือตนเองเป็นการฝึกปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในด้านการทำความสะอาดร่างกาย การรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ การแต่งกาย การขับถ่าย

4. ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นการฝึกการทำงานของมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ได้แก่ การใช้สายตาและมือทั่วไป การต่อก้อนไม้ การจับภาพตัดต่อ การตัดด้วยกรรไกร การปั้นดินน้ำมัน การวาดภาพและระบายสี การวาดรูปคน การขีดเขียน

5. ทักษะด้านสังคม

ทักษะด้านสังคมเป็นการฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การปฏิบัติตามกฎกติกา มารยาททางสังคม การควบคุมตนเองในกลุ่มบุคคลและสิ่งแวดล้อม

6. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่เป็นการฝึกใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างของร่างกายในการเคลื่อนไหว อย่างมีสมดุลย์ ได้แก่ การยืน การเดิน การปีนและขึ้นลงบันได การวิ่ง การกระโดด การใช้กระดาน ทรงตัว การรับและส่งลูกบอล การเข้าจังหวะหรือการตีจักรยาน เป็นต้น

7. ทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสารเป็นการฝึกการรับรู้และเข้าใจภาษา การแสดงออกทางภาษา การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางหรือคำพูด การออกเสียงพยัญชนะและสระ การสร้างคำพูดและประโยค การบอกข้อมูลส่วนตัวตลอดจนการสื่อสารด้วยวิธีการต่างๆที่ไม่อาจใช้คำพูดในการสื่อสาร

8. ทักษะการรับรู้

ทักษะการรับรู้เป็นการฝึกการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยการใช้ประสาทสัมผัส ด้านต่างๆ ได้แก่ การรับรู้การสัมผัส การดมกลิ่น การมอง การฟัง การชิมลิ้มรส

9. ทักษะพื้นฐานทางวิชาการ

ทักษะพื้นฐานทางวิชาการเป็นการฝึกการรับรู้ที่ตั้งของวัตถุ ร่างกายสี รูปทรง ขนาด จำนวน พื้นผิว ทิศทาง เวลา จำแนกประเภท ความเข้าใจแก้ปัญหา เตรียมคณิตศาสตร์ เตรียมอ่าน เตรียมอ่านสะกดคำ

2.2 หลักและแนวคิดในการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือบุคคลออทิสติก

การช่วยเหลือบุคคลออทิสติก ปัจจุบันยังไม่มียาหรือเครื่องมือทางการแพทย์ใดๆ จะรักษาอาการออทิสซึม แต่สามารถช่วยเหลือบุคคลออทิสติก ได้โดยกำหนด แนวทางในการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีชีวิตในการดำรงชีพ โดยดำเนินการดังนี้

1) พัฒนาศักยภาพของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และครอบครัว ต้องมีความเข้าใจต่อธรรมชาติของโรคออทิสซึม และยอมรับบุคคลออทิสติก

2) พัฒนาความสามารถของบุคคลออทิสติกและแก้ไขพฤติกรรมที่ปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบุคคลออทิสติกในการกระตุ้นพฤติกรรมให้เกิดการเรียนรู้

3) กิจกรรมการเรียนรู้การสอนควรให้บุคคลออทิสติกสามารถช่วยตนเอง และฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อจะอยู่ในสังคม ได้แก่ การอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม หวีผม แต่งตัว การรับประทานอาหาร การล้างจาน เป็นต้น รวมทั้งสิ่งต่างๆ ในการดำรงชีวิต

4) เพิ่มความสามารถในการเข้าสังคม โดยการนำบุคคลออทิสติกออกสู่สังคมภายนอก และไม่พยายามกีดกัน

5) การยอมรับของพ่อแม่จะทำให้มีความร่วมมือในการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกให้ใช้ชีวิตร่วมกันกับบุคคลในครอบครัวซึ่งจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการรักษาบุคคลออทิสติก การรักษาอาการออทิสซึมจะใช้การผสมผสานวิธีต่างๆ ร่วมกันในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการที่ของบุคคลออทิสติก ได้แก่ การฝึกพูด พฤติกรรมบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเรียนรู้ การฝึกกิจวัตรประจำวัน การเรียนร่วมกับเด็กปกติและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม ส่วนการรักษาด้วยยาจะอยู่ในดุลยพินิจของแพทย์ที่พิจารณาเห็นว่าจำเป็นเท่านั้น

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (2543:25) สมภพ เรืองตระกูล (2545:35) ดารารัตน์ สัตตวิชราเวช (2546:3) และอลิสา วัชรสินธุ (2546) นิรมล พจน์สุนทร (2547:25) ทวีศักดิ์ สิริรัตนธาดา (2548:3) เพ็ญแข ล้อมศิลา (2538:4) กล่าวว่า บุคคลออทิสติกนั้นรักษาไม่หายแต่จะสามารถพัฒนาได้ใกล้เคียงกับคนปกติ โดยการช่วยเหลือหลายวิธีร่วมกัน (Multimodality Intervention) โดยใช้ทีมงานผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Approach) โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1) การส่งเสริมศักยภาพครอบครัว (Family Empowerment) ครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดูแลเด็ก ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ปกครองและพี่น้อง การดูแลรักษาบุคคลออทิสติกเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้จะลดข้อสงสัยในการประเมินปัญหาแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้กระบวนการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงควรนำเข้าร่วมในกระบวนการประเมินและดูแลรักษาด้วย ทีมงานผู้เชี่ยวชาญสหวิทยาการ ควรพูดคุยถึง สิ่งที่ผู้ปกครองเป็นกังวล ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความต้องการของเด็กและครอบครัว และแนวทางการดูแลรักษาที่เป็นไปได้ ผู้ปกครองและพี่น้องของบุคคลออทิสติก บางคนอาจมีอาการซึมเศร้า หรือเครียดเกี่ยวกับการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น พี่น้องมักจะมีความเสี่ยงต่อปัญหาด้านพัฒนาการ ซึ่งจะยิ่งทำให้ผู้ปกครองได้รับผลกระทบมากขึ้น

2) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ควรให้ตั้งแต่เด็กอายุน้อย โดยต้องทำอย่างเหมาะสม เข้มข้น และต่อเนื่องในระยะเวลาที่นานพอ กิจกรรมที่จัดควรให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กด้วย การออกแบบการฝึกต้องให้เหมาะสมตามจุดแข็ง จุดอ่อน และความเร็วในการเรียนรู้ของแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน เด็กควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการในทุก

ด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุล การส่งเสริมพัฒนาการเพียงด้านเดียว เช่น การสอนพูด โดยไม่สอนทักษะสังคม อาจทำให้เด็กพูดเป็นแบบ นกแก้วนกขุนทอง คือ พูดได้ แต่ไม่เข้าใจความหมาย ไม่มองหน้าสบตา ไม่สื่อสาร เป็นต้น

3) พฤติกรรมบำบัด (Behavioral Therapy) ควรปรับตั้งแต่อายุน้อยๆ และทำอย่างต่อเนื่อง โปรแกรม ส่วนใหญ่ประกอบด้วยกระบวนการฝึกปรับพฤติกรรม (Behavioral Modification Procedure) และการวิเคราะห์พฤติกรรมแบบประยุกต์ (Applied Behavior Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม หยุดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการ พฤติกรรมบำบัด ช่วยเสริมทักษะด้านภาษา ด้านสังคม และทักษะอื่นๆ นอกจากนี้ยังช่วยลดระดับความเครียดของผู้ปกครองด้วย โปรแกรมที่น่าสนใจ คือ การฝึกแบบเข้มข้นของโลวาาส (Lovaas Program) โดยใช้หลักการวิเคราะห์พฤติกรรมแบบประยุกต์ (Applied Behavior Analysis) เน้นการฝึกตัวต่อตัวที่บ้าน อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ใช้เวลา 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โปรแกรมนี้ทำให้บุคคลออทิสติกที่รับการฝึกมีความสามารถในการเรียนรู้ และเขาวินิจฉัยดีขึ้น สามารถไปเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

4) การฝึกและแก้ไขการพูด (Speech Therapy) ถ้าเด็กพูดได้เร็ว โอกาสที่จะมีพัฒนาการทางภาษาใกล้เคียงปกติก็จะเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เด็กการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมก็ลดลงด้วย ดังนั้นการฝึกและแก้ไขการพูด จึงมีความสำคัญ เป็นวิธีการสื่อความหมายที่สำคัญที่สุด แต่ถ้าบุคคลออทิสติกยังไม่สามารถพูดได้ ก็จำเป็นต้องหาวิธีการอื่นมาทดแทนการพูดเพื่อให้สามารถบอกความต้องการของตนเองได้ ซึ่งเรียกวิธีการเหล่านี้ว่า การสื่อความหมายทดแทน (Augmentative and Alternative Communication :AAC) เพื่อใช้ทดแทนการพูดเป็นการชั่วคราว หรือโดยถาวรในรายที่มีความบกพร่องทางการพูดอย่างรุนแรง

5) การฝึกฝนทักษะในชีวิตประจำวัน (Activity of Daily Living Training) เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กสามารถทำได้ด้วยตนเองเต็มตามความสามารถที่เขา มีอยู่ หรือต้องการความช่วยเหลือน้อยที่สุด ซึ่งเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้จนสามารถปฏิบัติได้จนเกิดเป็นความเคยชินติดตัวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้ตามศักยภาพ ลดการดูแลของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ส่งเสริมให้เด็กปรับตัวเข้าหาสังคมได้ และเด็กเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยตัวของเขาเอง

6) การฝึกฝนทักษะสังคม (Social Skill Training) เป็นทักษะที่สำคัญของบุคคลออทิสติก ดังนั้นจึงต้องให้การฝึกฝนด้านนี้เป็นพิเศษ เพื่อให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงปกติที่สุด การฝึกฝนทักษะสังคม ทำได้โดยจำลองเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ทางสังคม

ต่างๆ ให้ เพื่อให้ทดลองปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ หรือการสอนโดยจดจำรูปแบบบทสนทนา ในสถานการณ์ต่างๆ นำมาใช้โดยตรง

7) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Educational Program) การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการเพิ่มทักษะพื้นฐานด้านสังคม การสื่อสาร และทักษะทางความคิด ซึ่งทำให้เกิดผลดีในระยะยาว โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเน้นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตประจำวันจริงๆ ได้ แทนการฝึกแต่เพียงทักษะทางวิชาการเท่านั้น ครูต้องออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับจุดเด่น จุดด้อย และความสนใจของเด็กแต่ละคน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่ายไม่สับสน มุ่งหมายที่จะให้เด็กสามารถนำทักษะที่ได้จากชั้นเรียน ไปใช้ในชีวิตจริงๆ นอกห้องเรียน ข้อสำคัญคือควรให้เด็กมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็กทั่วไป ปัจจุบันมีโปรแกรมการสอนที่น่าสนใจ คือ ทีซ โปรแกรม (TEACCH PROGRAM ย่อมาจาก Treatment and Education of Autistic and related Communication- Handicapped CHildren) เน้นการสอนอย่างมีระบบระเบียบ เป็นหัวใจสำคัญ โดยมีการจัดห้องเรียนให้เป็นระบบ จัดตารางเวลาของกิจกรรมต่างๆ แน่นนอน และมีความคาดหวังที่ชัดเจน ทำให้เด็กรู้ว่าเขาต้องทำอะไรบ้าง วิธีการสอนจะเน้นใช้ภาพมากกว่าเสียง สอนให้สื่อสารโดยใช้รูปหรือสัญลักษณ์ต่างๆ

8) การรักษาด้วยยา (Pharmacotherapy) ปัจจุบันยังไม่พบว่ามียาตัวใดที่ช่วยแก้ไขความบกพร่องด้านการสื่อสารและด้านสังคม ส่วนยาที่พบว่ามีประโยชน์ในการลดพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) หุนหันพลันแล่น (Impulsivity) ก้าวร้าว (Aggression) และหมกมุ่น (Obsessive Preoccupation) คือ กลุ่มยารักษาโรคซึมเศร้า กลุ่มเอส เอส อาร์ ไอ (Selective Serotonin Reuptake Inhibitor) และกลุ่มยารักษาโรคนอนหลับ (Narcoleptics)

2.2.2 การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยการสนับสนุนของครอบครัว

ฉันทนา ภาคบังกช และคณะ (2541:42) พบว่า ครอบครัวของเด็กมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและฝึกเด็ก การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็ก ครอบครัวและผู้ให้บริการรักษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีในการฝึกและให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพ

ผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือบุตรของตนเอง เมื่อรู้ว่าบุตรมีความบกพร่อง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าขาดความรู้และความเข้าใจว่าจะช่วยเหลือบุตรได้อย่างไร (กัญญา รัชมันตา 2538:63) หลังจากที่มีบุตรที่มีความบกพร่อง ผู้ปกครองจะมีความรู้สึกที่หลากหลายแตกต่างกันตามธรรมชาติ จะรู้สึกเศร้าโศกและเสียใจวิตก กังวล กลัว โทษตนเองและคนอื่น ซึ่งไม่จำเป็นต้องพยายามซ่อนไว้หรือพยายามหลอกตัวเอง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้ปกครองต้องมีความรู้และใช้เวลาในการเปลี่ยนความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆ ให้ลดน้อยลง ยอมรับ ความจริงและคิดที่จะแก้ปัญหาของตัวเองให้ได้ เพื่อช่วยเหลือบุตรให้ได้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสกุเปอร์

(Schopler, 1966:135) รุท (Ruth, 1982:2722) จอม ชุ่มช่วย (2539:11) ที่กล่าวว่าหากครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจความผิดปกติต่างๆที่เกิดขึ้น และเริ่มให้การรักษาแต่อายุน้อย ก็จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการต่างๆดีขึ้น ดังนั้นความรู้ ความเข้าใจของครอบครัวเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว เป็นการเกื้อหนุนที่สำคัญมากที่จะช่วยให้ครอบครัว มีทักษะและความรู้ที่จะให้การดูแลลูกที่ผิดปกติที่บ้าน และสามารถช่วยแบ่งเบาความเครียดที่เกิดขึ้นได้

สมพร หวานเสริม (2545:43) กล่าวว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการเลี้ยงดูและพัฒนาลูกหลานของตน ถ้าผู้ปกครองเข้าใจ สนใจ เอาใจใส่และร่วมมือในการฟื้นฟูสมรรถภาพของลูกแล้ว จะทำให้เกิดผลในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ปู่ ย่า ตา ยายและญาติๆ ควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้วย การปรับเปลี่ยนทางอารมณ์ของผู้ปกครองตั้งแต่รู้ว่ามีลูกพิการ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มประสบผลสำเร็จ ผู้ปกครองต้องได้รับการช่วยเหลือในการปรับอารมณ์ให้ยอมรับว่ามีบุตรหลานพิการและไม่ท้อแท้สิ้นหวัง หรือมีความคาดหวังมากเกินไป การให้ความร่วมมือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคนพิการต่อไปนั้น ผู้ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่คนพิการและครอบครัวจำเป็นต้องมีเทคนิคในการวิเคราะห์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครอบครัว ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ การจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว

Cantor, Ruth.F. and Cantor Jeffrey.A. (1995) กล่าวว่า พ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก็เหมือนกับพ่อแม่ของเด็กทุกคน คือ ต้องการให้สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับบุตร ไม่ว่าจะบุตรจะมีความบกพร่องเพียงไร พ่อแม่ก็จะพยายามเรียนรู้การประเมินความสามารถของบุตร การวินิจฉัยวิธีการช่วยเหลือและการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้บุตรได้เรียนรู้และมีพัฒนาการดีขึ้น ในการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนั้นเป็นงานที่ยากเพราะมีปัจจัยที่สนับสนุนหลายอย่างได้แก่ กฎหมาย ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และค่านิยมของสังคม และพ่อแม่ต้องทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา และนักกายภาพบำบัด เป็นต้น ต้องสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องและประสานกับคนอื่นๆ ได้แก่ ครู เพื่อนบ้าน เพื่อนๆ ของบุตร เพื่อให้บุตรได้รับการช่วยเหลือและอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมได้

O'Toole (1995) พบว่า ผู้ปกครองของบุคคลออทิสติกจำเป็นต้องได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ มีทักษะและมีความตระหนักในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) พัฒนาการของเด็กทั่วไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่เด็กทุกคนจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ 2) ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นกับเด็กจากการได้รับการช่วยเหลือพัฒนาศกยภาพ ที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองต้องเชื่อว่าเด็กจะพัฒนาได้เร็วถ้าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการฝึกและพัฒนาศกยภาพเด็ก 3) บุคคลออทิสติกต้องมีโอกาสในการ

พัฒนาศักยภาพผู้ปกครองต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือบริบทในชีวิตประจำวัน และการช่วยเหลือพัฒนาศักยภาพจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากขึ้น

ศรีวรรณ มีคุณ (2546:12-13) ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการจัดการศึกษาที่เปลี่ยน จากผู้รับบริการเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้จัดบริการ มีผลดีต่อการหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับแผนชีวิต ความเชื่อ ความต้องการและความพร้อมของเด็กได้อย่างยืดหยุ่นและการเรียนรู้เกิดขึ้น ได้ต่อเนื่องตลอดเวลา

คารณิ ธนะภูมิ (2542:38) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พ่อแม่ควรกำหนดเป้าหมายการช่วยเหลือเด็กให้เหมาะสมชัดเจน เพราะจะมีประโยชน์ คือ 1) ทำให้เด็กเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป 2) ไม่ให้เด็กมีปมด้อยจากความพิการ 3) ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ในสังคม 4) ทำให้เด็กได้ทำงานที่เหมาะสมเพื่อเลี้ยงชีพได้ 5) ทำให้เด็กมีโอกาสทำประโยชน์ให้แก่สังคมทั่วไปได้และ 6) เพื่อให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ปกครองตั้งความคาดหวังที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็ก ความพร้อมของครอบครัวและเจตคติที่สร้างสรรค์ของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกจากรัฐรวมทั้งแรงผลักดันจากกฎหมายต่างๆ จะช่วยให้บุคคลออทิสติกได้รับการพัฒนาศักยภาพและมี พัฒนาการต่างๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ชูศักดิ์ จันทยานนท์ (2543:35-37) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนา ศักยภาพ คือ 1) ศึกษาหาความรู้ในเรื่องความพิการของบุตร รวมทั้งข้อมูลและแหล่งบริการให้เข้าใจ เพื่อให้ความช่วยเหลือบุตรได้อย่างถูกต้อง 2) พาบุตรไปรับบริการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อ วินิจฉัย รักษาและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็น 3) รับคำแนะนำปรึกษาและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆกับผู้ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่บ้าน 4) รวมกลุ่มผู้ปกครองในละแวกใกล้เคียง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หาแนวทางช่วยเหลือและ สนับสนุนซึ่งกันและกัน 5) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพ เช่น นำวัสดุพื้นบ้าน มาจัดทำเป็นสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุตรและนำความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วยพัฒนา ศักยภาพของบุตรตามสภาพความเหมาะสม

ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่คนพิการมาก จึงควรมีการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว เพื่อให้มีกระบวนการร่วมมือที่ เหมาะสมและเป็นการประเมินศักยภาพและความพร้อมของแต่ละครอบครัวมีกิจกรรมและเทคนิค ในการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ดังนี้ 1) การให้ คำปรึกษา เทคนิคการให้บริการแนะนำเกี่ยวกับความรู้เรื่องคนพิการ แนะนำวิธีปฏิบัติต่อบุตรหลาน ที่มีความพิการในเบื้องต้น แนะนำเกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ต่างๆ แนะนำเกี่ยวกับ การดำเนิน

ชีวิตในการอยู่ร่วมกับคนอื่นในชุมชน การติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การให้บริการ 2) การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลานที่มีความพิการในการ ให้ความรู้ผู้ปกครองควรมีเอกสารความรู้ที่ใช้ภาพหรือภาษาต่างๆ ประกอบ การฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือคนพิการให้กับผู้ปกครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ พุดคุยซักถามปัญหาหลังจากฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่าทำได้ เยี่ยมบ้านและให้กำลังใจ 3) การติดตามและประเมินผลบุคลากรที่ให้บริการควรจัดทำแบบประเมินการติดตามผลให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ของการให้บริการ โดยใช้แบบสอบถาม แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น ติดตามผล ทางจดหมายหรือทางโทรศัพท์ เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สังเกตและแนะนำแก้ไขปรับปรุง วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลตามความเห็น นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการให้บริการต่อไป 4) การอบรมผู้ปกครองให้สามารถพัฒนาศักยภาพบุตรด้วยตนเอง

สมพร หวานเสร็จ (2548:45) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบในการทำงานระหว่างครอบครัวกับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษาพิเศษและการพัฒนาศักยภาพเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกไว้ดังนี้

1) รูปแบบทางการแพทย์ (Medical Model) เป็นรูปแบบที่บุคคลออทิสติกอยู่ในความดูแลของแพทย์ มีส่วนน้อยที่จำเป็นต้องได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา แต่วิธีการทำงานมีความแตกต่างกันในเป้าหมายของ การให้บริการ ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะเกิดผลน้อยถ้าผู้ให้บริการเน้น การให้บริการทางการแพทย์อย่างเดียว เพราะการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ให้ความสนใจในการรักษาสิ่งที่มีความบกพร่องของเด็กที่เหมือนกับเด็กอื่นๆ

2) รูปแบบทางการศึกษา (Educational Model) เป็นรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือบุคคลออทิสติก ให้มีพัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้ ได้มากที่สุดตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็กทั่วไป ทั้งนี้ไม่สนใจสาเหตุของความพิการ การทดสอบมีขึ้นเพื่อประเมินความสามารถ และปัญหาของเด็ก การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพในขณะเดียวกัน ก็มุ่งลดปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อแพทย์มากกว่านักการศึกษา ที่มีวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน จะเป็นการเหมาะสมมากกว่าหากแพทย์และนักการศึกษาได้ร่วมมือกัน เนื่องจากการให้บริการทางการศึกษา อาจต้องใช้เวลามากกว่าตัวอย่าง เช่น แพทย์พยายามช่วยเหลือเด็กหูหนวกให้ได้ยินเสียง สนใจ การรักษาพยาธิสภาพของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการได้ยินเท่านั้น แต่ครูจะสนใจการพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้านไม่เพียงแต่เรื่องของการได้ยินเท่านั้น

สรุปการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกว่าการช่วยเหลือที่เกิดประโยชน์สูงสุด คือ การช่วยเหลือที่ครอบคลุมในทุกด้าน โดยอาศัยบุคลากรทั้งทางสาธารณสุข คือ จิตแพทย์ กุมารแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักกิจกรรมบำบัด และนักแก้ไขการพูด ส่วนบุคลากรทางการศึกษา คือ ครู

การศึกษาพิเศษ หรือครูที่ผ่านการอบรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลออทิสติกโดยเฉพาะ และที่สำคัญที่สุด คือ ครอบครัวที่จะเป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือจากทุกฝ่ายและเป็นส่วนหนึ่งของทีมการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกให้เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

2.2.3 รูปแบบการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกในต่างประเทศ

ต่างประเทศมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจช่วยเหลือบุคคลออทิสติกอย่างใกล้ชิดจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีตัวอย่างรูปแบบการช่วยเหลือสำหรับบุคคลออทิสติก ดังนี้

ประเทศอังกฤษ

การจัดสวัสดิการสำหรับบุคคลออทิสติกและครอบครัวในสหราชอาณาจักร หน่วยงานที่มีหน้าที่หลักได้แก่ Department of Health and Human Service (CDC) ซึ่งมี ศูนย์ข้อมูลออทิสติก (Autism Information Centre) เป็นหน่วยงานของรัฐ ตั้งอยู่ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งให้บริการครอบคลุมทั่วทั้งสหราชอาณาจักร ทำหน้าที่ให้ข้อมูลแนะนำผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการ ส่งต่อปรึกษาแพทย์ประจำตัว หรือครูของเด็ก หน่วยงานของรัฐแห่งนี้ไม่ได้ทำหน้าที่จัดสวัสดิการหรือบริการ โดยตรง แต่ให้คำแนะนำ ส่งต่อ เด็กและผู้ปกครองไปรับบริการในหน่วยบริการที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ สำหรับองค์กรเอกชนมีสมาคมออทิสติกแห่งชาติ(The National Autistic Society หรือNSA) เป็นองค์กรทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิบุคคลออทิสติกและครอบครัวให้เข้าถึงบริการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งจัดบริการเสริมต่างๆ เช่น ที่พักชั่วคราว (Specialist residential) โปรแกรมบริการฝึกทักษะที่บ้าน (Outreach and day services for adults) และการจัดเตรียมความพร้อมด้านการทำงาน (Employment training and support and social programmes for adults with autism) (<http://www.nas.org.uk/>)

ประเทศแคนาดา: ภาครัฐออนตาริโอ

ในรัฐออนตาริโอ ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลออทิสติกและครอบครัวปรากฏบนเว็บไซต์ของกระทรวงบริการเพื่อเด็กและเยาวชน (Ministry of Children and Youth Services: http://www.ontario.ca/en/your_government/009405 และ <http://www.children.gov.on.ca/htdocs/English/topics/specialneeds/autism/index.aspx>) กล่าวถึงบริการสำหรับเด็กและเยาวชนออทิสติก โดยเน้นให้พ่อแม่ได้ค้นหาข้อมูลแหล่งบริการก่อนจะตัดสินใจว่าบริการใดเหมาะสมกับความต้องการที่มีความหลากหลายของเด็ก สิ่งสำคัญในการจัดโปรแกรมการบริการที่มีประสิทธิภาพ คือ โปรแกรมที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กและเยาวชนออทิสติกทุกระดับ(ความรุนแรง) ครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพในด้าน ร่างกายจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมและประเด็นทางสังคม โดยผู้ปกครองสามารถทดลองใช้บริการได้หลายอย่างจนกว่าจะพบบริการที่เหมาะสมกับลูก โดยรัฐออนตาริโอจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดบริการสำหรับเด็กและเยาวชนออทิสติกดังนี้

บริการสนับสนุนครอบครัว (Support Service) ทั้งด้านข้อมูล สื่อ การให้คำปรึกษา การฝึกอบรมเพื่อช่วยผู้ปกครองในการปรับพฤติกรรมเด็กให้เหมาะสมตั้งแต่ระยะแรกที่ค้นพบ

บริการช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรม(Intensive Behavioral Intervention หรือ ไอบีไอ) เป็นบริการช่วยในการปรับลดพฤติกรรมการแยกตัวของเด็กออทิสติก ไม่ให้สร้างโลกส่วนตัว โดยใช้หลักการที่เป็นระบบแบบเข้มข้น

บริการช่วยเหลือในการปรับตัว (Transition services and support) บริการช่วยในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนออทิสติก

การจัดโปรแกรมสนับสนุนในโรงเรียน(The School Support Program)เป็นบริการการส่งนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านออทิสติกไปทำงานกับ โรงเรียนประถมที่กระจายอยู่ทั่วประเทศออนตาริโอ เพื่อนำหลักการวิเคราะห์และแก้ไขพฤติกรรมไปช่วยให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน เข้าใจ และตอบสนองการเรียนรู้ การตอบสนองความต้องการทางสังคมของเด็กและเยาวชนออทิสติกได้

บริการด้านสุขภาพจิต(Children and Youth Mental Health Services) เป็นบริการเพื่อสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนออทิสติก

บริการส่งเสริมพัฒนาการ (Infant Development Programs) เป็นการจัดบริการสำหรับเด็กเล็กซึ่งจะให้บริการกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จนถึงอายุ 5 ปี

บริการช่วยเหลือคนพิการระดับรุนแรง (Assistance for Children with Severe Disabilities) เป็นโปรแกรมช่วยเหลือเด็กและเยาวชนออทิสติกที่มีความพิการระดับรุนแรง โดยจัดสวัสดิการเป็นความช่วยเหลือด้านการเงินเป็นพิเศษ ซึ่งจะครอบคลุมค่าใช้จ่ายตั้งแต่เสื้อผ้าชนิดพิเศษ ค่าตอบแทนผู้ดูแลจากหน่วยบริการเรสไปส์ (Respite Care Unit) ค่าจ้างพี่เลี้ยงที่ผ่านการฝึกอบรมการดูแลเด็กและเยาวชนออทิสติก การศึกษาพิเศษ การได้รับโอกาสทางสังคม อาหารพิเศษ รวมถึงอุปกรณ์การกระตุ้นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

โปรแกรมฝึกพูด (Preschool Speech and Language Program) เป็นบริการการฝึกพูดและเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนออทิสติกก่อนเข้าสู่การเรียน

บริการดูแลชั่วคราว (Respite Program) เป็นบริการรับดูแลเด็กชั่วคราวสำหรับครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวได้พักจากการเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประเทศสหรัฐอเมริกา: กรณีรัฐเพนซิลวาเนีย

ในรัฐเพนซิลวาเนีย ข้อมูลจากกรมประชาสงเคราะห์ของรัฐเพนซิลวาเนีย (The Department of Public Welfare for the Commonwealth of Pennsylvania: www.dpw.state.pa.us และ <http://www.dpw.state.pa.us/ServicesPrograms/Autism/>) ระบุให้ การดูแลบุคคลออทิสติกเป็นภารกิจที่สำคัญ โดยกำหนดให้มีการจัดบริการสำหรับบุคคลออทิสติกในด้านต่างๆอย่างครอบคลุม

บริการด้านที่พักสำหรับบุคคลออทิสติก การพัฒนาองค์ความรู้ การกระจายบริการและโปรแกรม การบำบัดฟื้นฟู ได้แก่

1) ศูนย์บริการข้อมูลแนะนำบริการและการสนับสนุน เป็นบริการสำหรับให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองบุคคลออทิสติกในด้านต่างๆ

2) บริการในบ้านและในชุมชน ประกอบด้วยหลายโปรแกรม เช่น บริการด้านสุขภาพ และความปลอดภัย บริการเพื่อการบำบัดฟื้นฟูรายบุคคล โดยมีผู้ประสานงานทำหน้าที่ช่วยค้นหา บริการที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลออทิสติกแต่ละคน ประกอบด้วย การฝึกช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน การดูแลตัวเอง ทักษะทางสังคม และการฝึกใช้ชีวิต และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยบริการนี้จะเน้นให้บุคคลออทิสติกสามารถอยู่ในบ้านของตนเองในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เช่น การใช้สถานที่สาธารณะ สระว่ายน้ำ โรงภาพยนตร์ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน รวมไปถึงบริการเฉพาะ เช่น สโมสร โปรแกรมสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสสำคัญๆ ของชุมชน โดยมีบุคลากรที่ผ่านการอบรมเฉพาะทำหน้าที่ฝึกทักษะดังกล่าว หรืออาจจะเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีความสามารถจะฝึกและมีความเต็มใจที่จะช่วยฝึกบุคคลออทิสติก บริการช่วยบุคคลออทิสติกให้ได้รับบริการที่จะช่วยให้สามารถดำเนินกิจกรรมประจำวันตามวิถีชีวิตชุมชน และตรงกับความต้องการของบุคคลออทิสติก บริการจัดหางาน ปรับตัวกับงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยจะเข้าไปช่วยเป็นผู้นิเทศงานในโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ รวมถึงการปรับตัวเมื่อต้องย้ายงาน การสัมภาษณ์งาน การเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเอง และยังช่วยให้คำปรึกษาระหว่างการทำงานให้สามารถแข่งขันกับคนอื่นๆ ได้ บริการเพื่อการบำบัดทางคลินิกในรูปแบบพิเศษ ที่จำเป็นต่ออาชีพนักวิชาชีพต่างๆ ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของการทำกิจวัตรประจำวันที่เหมาะสมกับวัย เช่น บริการกายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด การฝึกพูด การฝึกสายตา การปรับพฤติกรรม รวมไปถึงการรับบริการทางการแพทย์บาลต่างๆ บริการดูแลบุคคลออทิสติกแทนครอบครัวในระยะเวลาสั้นๆ หรือในกรณีฉุกเฉิน ผู้ดูแลใกล้ชิดไม่สามารถดูแลได้ (Respite Services) โดยจัดให้ปีละ 4 สัปดาห์ ซึ่งมีทั้งแบบส่งบุคลากรไปดูแลที่บ้าน หรือ มีครอบครัวญาติ หรือเพื่อนดูแลแทนและต้องเป็นครอบครัวที่ผ่านกระบวนการคัดเลือก และฝึกอบรม และได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติที่เหมาะสมแล้ว บริการพาหนะเดินทาง ในกรณีที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก เฉพาะประเภท รวมไปถึงการบริการพาหนะในกรณีฉุกเฉิน บริการอื่นๆ เช่น ศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน บ้านพักคนชรา (Adult Day Care) ซึ่งจะช่วยให้บุคคลออทิสติกสูงอายุได้ทำกิจกรรมทางสังคม ปรับตัวเข้าสู่สังคม อยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ได้ บริการช่วยบุคคลออทิสติก มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย การศึกษาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การครอบครองที่ดิน การปลูกสร้างที่อยู่อาศัย การปรับที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับความพิการ บริการร่วมสำหรับบุคคล

ออทิสติกซ้ำซ้อน บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ให้ได้รับบริการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล เลือกรับ และบริหาร โปรแกรมเพื่อให้ตรงกับความต้องการ การประเมินผลการรับบริการ ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานนอกพื้นที่

สิ่งที่สำคัญคือ บริการเหล่านี้ต้องได้มาตรฐานตามที่รัฐกำหนด ซึ่งจะมีองค์กรตรวจประเมินรับรองมาตรฐานเป็นหน่วยที่ติดตามดูแล (The Joint Commission for Accreditation of Healthcare Organizations (Pennsylvania Department of Public Welfare))

จากข้อมูลการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลออทิสติกในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการจัดบริการสำหรับบุคคลออทิสติก เป็นการจัดการบริการสำหรับรายบุคคลตามความต้องการจำเป็นของแต่ละคน (Individual need) โดยจะมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดบริการครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้คำปรึกษา ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้ปกครอง ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับออทิสติกและสิทธิประโยชน์ต่างๆ วิธีการที่จะเข้าถึงบริการ การจัดการบริการด้านแพทย์ สุขภาพ การกระตุ้นพัฒนาการ การเตรียมความพร้อม การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน การเตรียมความพร้อมเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสมกับวัย และสภาพแวดล้อม การเตรียมการเรื่องอาชีพ การปรับตัวกับชีวิตการทำงานหรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน การปรับตัวกับเพื่อนร่วมงาน และสภาพแวดล้อมการทำงาน รวมไปถึงการรู้จักดูแลทรัพย์สินส่วนตัว การตัดสินใจเลือกเพื่อชีวิตตนเอง สำหรับบุคคลออทิสติก ส่วนบริการสำหรับผู้ปกครอง เช่น บริการให้คำปรึกษาในการปรับตัว รวมถึงการเลี้ยงดูเด็กออทิสติกในครอบครัว บริการดูแลชั่วคราว (Respite services) หรือ บริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ เงินสวัสดิการพิเศษ นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึง งานด้านการศึกษาวิจัย การพิทักษ์สิทธิ และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการรับบริการต่างๆ โดยบริการเหล่านั้น บุคคลออทิสติกและผู้ปกครองมีสิทธิเลือกบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น โดยมีผู้ประสานงานช่วยให้การตัดสินใจเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งจะครอบคลุมทั้งการไปรับบริการจากหน่วยงาน และการจัดบริการแบบถึงบ้าน (In home services) และจะเป็นการบูรณาการตามเป้าหมายการพัฒนาบุคคลออทิสติกเป็นรายบุคคล

หน่วยงานที่จัดบริการสำหรับบุคคลออทิสติกในประเทศต่างๆ มีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเน้นการให้บริการในพื้นที่ก่อน หากในพื้นที่ไม่มีหน่วยบริการที่ต้องการ หน่วยงานในพื้นที่จะทำหน้าที่ประสานงานให้ บริการต่างๆ ที่บุคคลออทิสติกและผู้ปกครองได้รับ เป็นบริการสวัสดิการพื้นฐานที่รัฐรับผิดชอบค่าใช้จ่าย หรือ เป็นบริการของเอกชนซึ่งบุคคลออทิสติกและครอบครัวสามารถยื่นความจำนงขอใช้บริการ เพื่อให้รัฐเป็นผู้จ่ายค่าบริการแก่หน่วยงานเอกชนนั้นๆ

2.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก

2.3.1 สิทธิทางการศึกษา

บุคคลออทิสติกมีสิทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กำหนดให้ บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542:5, 7) ซึ่งรวมถึงเด็กพิเศษประเภทต่างๆ อาทิเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม และเด็กออทิสติก จึงได้เข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น และตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มาตรา 3 มาตรา 5 และ มาตรา 8 กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ สามารถดำเนินการในหลายลักษณะ ทั้งการจัดการเรียนร่วม การศึกษาพิเศษเฉพาะทาง การจัดในลักษณะศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ซึ่งหมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอรรถาศัยแก่คนพิการ โดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษา ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น ทั้งนี้ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ และ ให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

ดังนั้นการจัดการศึกษาแก่บุคคลออทิสติก จึงดำเนินการในหลายรูปแบบ ทั้งการจัดการเรียนร่วม การศึกษาในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียน การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอรรถาศัย ทั้งนี้ตามพรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 มาตรา 18 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มาตรา 4 มาตรา 5

2.3.2 แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก

การศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติกนั้นจะต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้ จึงจะสามารถทำให้เด็กได้รับประโยชน์จากการศึกษา บริการทางการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติกในประเทศไทยมีอยู่ค่อนข้างจำกัดเนื่องจากความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลออทิสติก ทำให้ผู้จัดการศึกษาบางส่วนเชื่อว่าเด็กไม่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ แต่ในปัจจุบันผู้ปกครองบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่ได้เห็นความสำคัญของการศึกษา

สำหรับบุคคลออทิสติกมากขึ้นเพราะเชื่อว่า การได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กทั่วไปจะสามารถช่วยเหลือและส่งเสริมศักยภาพของบุคคลออทิสติกได้

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก อาจจัดในรูปแบบการเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือการศึกษานอกระบบก็ได้ บุคคลออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติกจึงต้องแตกต่างกัน สิ่งสำคัญในการวางแผนการจัดการอย่างหนึ่งคือ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ที่เป็นแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลออทิสติก ตลอดจนกำหนด สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลทำให้สามารถออกแบบ วางแผนการเรียนการสอนของเด็กได้ กล่าวคือ กระบวนการเรียนรู้ วิธีการสอน แหล่งการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อลดสิ่งเร้าต่างๆที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ เช่น ถ้าเด็กชอบมองพัดลมที่หมุนๆ ก็ต้องจัดหาห้องเรียนที่ไม่ต้องใช้พัดลม เป็นต้น จัดทำสื่อที่เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจได้ ตามความสามารถของเด็ก เช่น เด็กที่สามารถเรียนรู้ได้ดีจากภาพ ครูก็ต้องจัดหาสื่อภาษาภาพเพื่อใช้ในการสอน เป็นต้น

การจัดการเรียนร่วม กระทรวงศึกษาธิการ (2545:45) กำหนดให้การจัดการเรียนร่วมแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กทั่วไป อาจกระทำได้หลายลักษณะ เพื่อสนองต่อความต้องการจำเป็นของคนพิการที่มีความแตกต่างของแต่ละบุคคล การเรียนร่วม อาจจัดได้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้ 1.ชั้นเรียนปกติเต็มวัน 2.ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ 3.ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน 4.ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม 5.ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ และ 6.ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ

แต่การจัดการเรียนร่วมยังมีปัญหาอุปสรรค จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มวิจัยและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ กองการศึกษาพิเศษ (2542:78) สรุปได้ว่าประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนร่วมยังคงมีอยู่ในเรื่องต่อไปนี้

- (1) โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมบางแห่งขาดแคลนบุคลากรสอนไม่ครบชั้นทำให้การจัดการเรียนร่วมดำเนินไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร
- (2) การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนที่โรงเรียนอื่น บางที่ไม่รับเด็กและเด็กต้องกลับมาเรียนที่เดิม
- (3) ทางโรงเรียนขาดการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายในพื้นที่
- (4) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่ออายุเกินเกณฑ์รับพิศชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ยอมกบ ยังอยากเรียนอยู่ที่เดิม

- (5) การให้ประกาศนียบัตรของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในลักษณะพิเศษจะต้องถูกผู้ปกครองต่อว่า
- (6) ครูที่ผ่านการอบรมหรือมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษไม่ได้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง
- (7) ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความเครียดสูง เนื่องจากถูกผลกระทบให้รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพียงลำพัง
- (8) โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็กเข้าไปเรียนร่วมและจะผลกระทบไปให้โรงเรียนแกนนำ
- (9) โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ เช่น การแก้ไขการพูด ภายภาพบำบัด เป็นต้น

สภาพปัญหาอุปสรรค และแนวทางการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการในประเทศไทยที่พบส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ คือ การคัดแยกเด็กพิการตามประเภทความพิการ เพื่อการส่งต่อเข้าห้องเรียนร่วม การใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วม สื่อและนวัตกรรมประกอบการสอนของครูผู้สอน แนวทางการวัดและประเมินผลเด็กพิการที่เรียนร่วม และการจัดกิจกรรมเสริม กิจกรรมแนะแนว เพื่อช่วยเหลือการเรียนของเด็กพิการที่เรียน ความต้องการการนิเทศงานด้านวิชาการของผู้บริหาร

สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ผดุง อารยะวิญญู (2541:7) อธิบายว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่ต่างกัน เด็กกลุ่มนี้ต้องการการศึกษาพิเศษ ในลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาที่ให้กับเด็กปกติเพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องในพัฒนาการด้านการสื่อความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงสีหน้าท่าทางหรือการใช้ภาษาล้อคำ มีปัญหาทางพฤติกรรม มีปัญหาทางสังคม มีพฤติกรรมที่แปลกๆ ซ้ำๆ และ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาให้กับเด็กออทิสติกคือทำให้เด็กเข้าสู่ห้องเรียนปกติ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าเด็กออทิสติกมีความเหมือนกับเด็กปกติมากกว่าความแตกต่าง นอกจากนั้น ดารณี อุทัยรัตนกิจ(2545:29) เห็นว่า การให้เด็กออทิสติกเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นการบูรณาการทั้งด้านสังคมและการเรียนซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ยกเว้นเด็กออทิสติกบางระดับ หรือบางอาการอาจมีข้อจำกัดในการเรียนร่วม ซึ่งศรีเรือน แก้วกังวาล(2543:211) อภิปรายว่า เด็กออทิสติกบางระดับอาการ เมื่อส่งเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนอาจไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาสำคัญในการเข้าหาเพื่อน การเล่น และการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางด้านพัฒนาการ ด้านการสื่อสารด้วยทั้งถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำและด้านความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยากให้ลูกเรียนรู้ และเข้าโรงเรียนโดยพยายามสอนเรื่องอักษร

และตัวเลข ซึ่งการที่เด็กรู้จักท่องตัวเลขหรืออักษรได้ ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะเข้าโรงเรียนและเรียนหนังสือได้ อันที่จริงแล้วมีเด็กออทิสติกจำนวนไม่น้อย มีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเรียนร่วมหรือถ้าสามารถเรียนได้เพียงชั้นประถมต้นๆ เท่านั้น เด็กกลุ่มนี้ท้ายที่สุดจึงต้องอยู่บ้าน ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกทักษะที่จำเป็นคือ การช่วยเหลือตนเอง เช่น กินอาหาร แต่งตัว ดูแลความสะอาดของตนเองมากกว่าวิชาการ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ (2544:14) จึงเห็นว่าจะเป็นการเหมาะสมกว่า ถ้าหลักสูตรการฝึกเด็กออทิสติกตั้งแต่เริ่มแรก เน้นทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะทางสังคม ก่อนทักษะการเรียนรู้วิชาการ บุคคลออทิสติกบางรายที่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงได้ แต่เมื่อจบการศึกษาและต้องประกอบอาชีพ บุคคลออทิสติกบางรายยังต้องการพี่เลี้ยงที่จะช่วยเป็นที่ปรึกษา แนะนำทักษะทางสังคมช่วยผ่อนคลายความวิตกกังวลต่างๆ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก ควรเริ่มจากการสังเกตโดยผู้ปกครอง การคัดกรองและวินิจฉัยโรคตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม (Screening and Early detection) โดยนักวิชาชีพ เพื่อนำผลการสังเกตและคัดกรอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์และประเมินทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ประกอบการจัดวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แบบคัดกรองที่มีมาตรฐานและนิยมในต่างประเทศ เช่น แบบประเมินค่าความเป็นออทิสติก หรือคาร์ส (Childhood Autism Rating Scale . ใช้ตัวย่อว่า CARS) แบบทดสอบคัดกรองความบกพร่องทางพัฒนาการหรือพีดีดีเอสที (Pervasive Developmental Disorders Screening Test ใช้ตัวย่อว่า PDDST) เป็นต้น ในประเทศไทย นายแพทย์ ชาญวิทย์ พรนภดล ได้พัฒนาแบบคัดกรองชื่อ แบบคำถามการคัดกรองความบกพร่องทางพัฒนาการ หรือพีดีดีเอสคิว (Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire ย่อมาจาก PDDSQ) โดยนำแบบคำถามการคัดกรองจากคาร์ส(CARS) และ พีดีดีเอสที(PDDST) มาแปลเป็นภาษาไทย และปรับเนื้อหาบางคำถามให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย (ศิริลักษณ์ พนมเชิง 2548:12)

2.3.3 การจัดหลักสูตรการเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก

การจัดโปรแกรมการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติกทุกรูปแบบ ไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ ผดุง อารยะวิญญู (2541:162)เสนอว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเด็กออทิสติกควรเน้นเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ เพื่อที่จะช่วยเด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

ผดุง อารยะวิญญู (2546:54) อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลออทิสติกจะมีประสิทธิภาพเพียงไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ โดยมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติกดังนี้

1) การปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยทฤษฎีแล้วการจัดการเรียนการสอนควรเน้นขบวนการเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อมุ่งบรรเทาปัญหา ความบกพร่องของเด็กในด้านต่างๆ ดังนั้นหลักสูตรของบุคคลออทิสติกจึงควรเน้นแก้ไขสิ่งต่อไปนี้

- (1) ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สังคมและอารมณ์
- (2) ทักษะในการพูดและการใช้ภาษา
- (3) ทักษะในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่
- (4) ทักษะในการปรับตัวเพื่อให้เด็กแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมได้

อย่างเหมาะสม

2) การดำเนินชีวิตในสังคม หลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติกไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ ควรเน้นทักษะที่จะช่วยให้เด็กสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างอิสระ โดยไม่อาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรืออาศัยน้อยที่สุด

3) การตอบสนองความต้องการของบุคคลออทิสติกซึ่งมีปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านการแพทย์ ด้านสังคม ด้านความคิดความจำ ด้านการพูดและภาษา ด้านการปรับตัวและด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งขจัดหรือบรรเทาปัญหาเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย

4) การช่วยเหลือเบื้องต้น ความเชื่อที่สำคัญประการหนึ่งในการให้บริการทางการศึกษาแก่บุคคลออทิสติก นอกจากการอยู่ร่วมกันกับคนทั่วไปแล้วการช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นสิ่งจำเป็น นักการศึกษาพิเศษมีความเชื่อว่า ยิ่งเด็กได้รับการช่วยเหลือเร็วเพียงใด โอกาสที่ปัญหาของเด็กจะบรรเทา ยังมีมากขึ้นเท่านั้น สำหรับบุคคลออทิสติกนั้นควรช่วยเหลือเบื้องต้นที่เด็กควรได้รับ ได้แก่ ความช่วยเหลือในด้านการสื่อสารและการปรับพฤติกรรม ซึ่งส่วนมากมุ่งขจัดความก้าวร้าว การปรับตัวในทางถดถอย ตลอดจนทักษะในการเข้ากับคนอื่นของเด็ก ดังนั้นบริการทางจิตวิทยาจึงจำเป็นสำหรับเด็กประเภทนี้

5) การทำงานเป็นทีม เนื่องจากบุคคลออทิสติกมีความต้องการมากมาย และหลากหลายจึงยากที่ครูเพียงคนเดียวจะสามารถช่วยเหลือเด็กได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นโปรแกรมการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกจึงประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ครูการศึกษาพิเศษ ครูที่สอนเด็กทั่วไป นักแก้ไขการพูด นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด และบุคลากรทางการแพทย์ที่จำเป็นอื่นๆ การทำงานเป็นทีมในลักษณะนี้ จำเป็นต้องมีการวางแผนล่วงหน้าจึงจะสามารถทำสำเร็จตามเป้าหมายได้

องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก คือ ด้านหลักสูตรและแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการจัดการจัดหลักสูตรและ

กิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติก มีผู้เชี่ยวชาญกล่าวไว้อย่างกว้างขวาง สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้ (เอกสารประกอบการอบรมผู้ปกครอง ครู และอาสาสมัครพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลออทิสติกและบกพร่องทางการเรียนรู้ ชุดที่ 2 กรุงเทพมหานคร และแนวทางการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กออทิสติก ห้องเรียนคู่ขนานพุทธศักราช 2547 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2551))

1. การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กออทิสติก ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและความสามารถของเด็ก เน้นการฝึกทักษะ พฤติกรรมและพัฒนาการ โดยมุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกเป็นแบบองค์รวม ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 2 กลุ่ม คือ 1) การเสริมสร้างพัฒนาการส่วนที่บกพร่อง ได้แก่ ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร พฤติกรรมและอารมณ์ สังคม การรับรู้และการเคลื่อนไหว รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือตนเอง และ 2) การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ทางวิชาการเชิงบูรณาการ เพื่อเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ตามความพร้อมและระดับความสามารถ

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งพัฒนาผู้เรียนในส่วนทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ทักษะกลไกกล้ามเนื้อ ประสานสัมพันธ์ การสื่อสาร สังคมและการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ในทุกด้าน เพื่อให้ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป

3. การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) ซึ่งตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มาตรา 3 ให้ความหมายว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อเชื่อมโยงโครงสร้างของหลักสูตรทุกระดับสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยมาตรา 6 กำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติก ควรจัดอย่างบูรณาการ มุ่งพัฒนาทักษะทุกด้านรวมถึงทักษะชีวิต ไม่เฉพาะแต่ด้านวิชาการ และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติกต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะอาการ ระดับความรุนแรง ความพร้อม พัฒนาการทุกด้าน วิธีการเรียนรู้ ลีลาการเรียนรู้ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล

5. การใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม ทั้งเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม เทคนิคการเสริมแรง การใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) การวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (Applied Behavior Analysis :ABA) หรือการใช้เทคนิคการสอนรูปแบบเฉพาะรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้เทคนิคทีช (TEACCH Program) การใช้เทคนิคการสอนทักษะการสื่อสารด้วยการแลกเปลี่ยนภาพ (Picture Exchange Communication System:PEGS Program) การใช้เทคนิคฟลอร์ไทม์ (Flortime Program) การใช้เทคนิคการอ่านจิตใจ (Mind Reading Program) การใช้เทคนิคการเชื่อมโยงทางสังคม (Social Story Program) การใช้เทคนิคผสมผสานประสาทสัมผัส (Sensory Integation) เป็นต้น

2.3.4 การจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

2.3.4.1 แนวคิดเสรีภาพในการจัดการศึกษา

แนวคิดเรื่องเสรีภาพในการจัดการศึกษา เป็นหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่ให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทางวิชาการ (มาตรา50) มีสิทธิในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ซึ่งรัฐต้องสนับสนุนเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น รวมทั้งการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (มาตรา 49) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 จึงนำสาระสำคัญของแนวคิดในกฎหมายรัฐธรรมนูญ กำหนดเป็นแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยหลักการสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ปรากฏใน มาตรา 8 12 13 14 15 16 17 18 19 20 27 28 60 และมาตรา 61 สาระโดยรวมคือ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนา สาระและกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (มาตรา 8) ด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา กำหนดให้คนพิการทุกประเภทได้รับการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (มาตรา 10) ด้านรูปแบบ ระบบ ระดับและหน่วยจัดการศึกษา กำหนดให้การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบ มีสองระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานพัฒนา

เด็กปฐมวัย โรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ (มาตรา 15 ถึง 20) หลักการในการจัดการศึกษามุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลาย (มาตรา 27 ถึง 28) และเปิดโอกาสให้จัดการศึกษาทางเลือก ในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและแตกต่างออกไปจากการศึกษาในระบบ โรงเรียนให้กับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต และความแตกต่างของผู้เรียน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านความรู้ เงินอุดหนุนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14)

2.3.4.2 ความเป็นมาและสภาพของศูนย์การเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังเปิด โอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น มีสิทธิจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 12) โดยผู้จัดการศึกษาที่เป็นผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ความสามารถในการอบรมดูแลบุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบ นอกจากนี้ผู้จัดการศึกษามีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐและได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา (มาตรา 13 14) และมาตรา 18(3) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงสถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีสภาพเป็นสถานศึกษาประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับโรงเรียน และต้องได้รับการสนับสนุนคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 34) และสำนักเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37)

2.3.4.3 แนวการจัดศูนย์การเรียนรู้

การจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้สามารถกระทำในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 15) ศูนย์การเรียนรู้ต้องยึดแนวการจัดการศึกษา การประเมินผู้เรียน การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาของตน ตามกำหนดในหมวดที่ 4 และการประกันคุณภาพการศึกษาตามหมวด 6 ศูนย์การเรียนรู้ ไม่ต้อง

มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 40) ครูและบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ไม่
ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ(มาตรา 53) ปัจจุบัน มีกฎกระทรวงสนับสนุนการจัด
การศึกษาในรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ 3 ฉบับคือกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัว พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิของสถานประกอบการใน
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. 2547 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิใน
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 และมีหน่วยงานภาค
สังคม จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่อยู่ภายใต้การดำเนินงานภาครัฐ จำนวน
กว่า 200 ศูนย์การเรียนรู้ได้รับการจดทะเบียนเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว 41 แห่ง และศูนย์การ
เรียนในสถานประกอบการ 13 แห่ง ได้รับการจดทะเบียนเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว 6 แห่ง

2.3.4.4 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้

จากงานการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในประเทศไทยโดยเพ็ญณี แนนรทและคณะ (กรุงเทพฯธุรกิจ ฉบับที่ 5331
ประจำวันที่ 28 เมษายน 2546 และสภาการศึกษา <http://www.onec.go.th/publication/46083/4.pdf>) พบว่า รูปแบบและแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้มี 2 รูปแบบคือ 1. ศูนย์การเรียนรู้ที่จัด
การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดในรูปแบบสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้ได้
ความรู้และทักษะในด้านวิชาการหรือวิชาชีพ อาทิ โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สันติอโศก โรงเรียน
หมู่บ้านเด็ก บ้านเรียน (โฮมสกูล) เป็นต้นซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ เข้าข่าย มาตรา 18
(3) 2. ศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่ได้จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มุ่งจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ การสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ปลุกจิตสำนึกด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เช่น
เสถียรธรรมสถาน โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระธาตุหริภุญชัย มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน
จังหวัดเชียงใหม่ สถาบันอบรมผู้นำของมูลนิธิจำลอง ศรีเมือง หอดูดาวเกิดแก้ว พิพิธภัณฑฯจำทวี
ชมรมกวีล้านนา จังหวัดลำพูน ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าด้วยมือบ้านนาชุมชน ศูนย์ฝึกอาชีพทำหัวโขน
ชุมชนวัดเทพากร เป็นต้น

สำหรับผู้จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. องค์กรชุมชน และ
2. บุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยเป็นการจัดการเรียนแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ในประเทศไทย มี
หลายรูปแบบ ได้แก่

ก. ศูนย์การเรียนรู้โดยครอบครัว หรือ บ้านเรียน

ข. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับบุคคล องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการและเอกชน

- ค. ศูนย์การเรียนรู้ในโรงพยาบาล
- ง. ศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ
- จ. ศูนย์การเรียนรู้ในสถานสงเคราะห์
- ฉ. ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ

2.3.4.5 แนวการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้

เพ็ญณี แรอรท เสนอในรายงานการศึกษาวิจัย (เพ็ญณี แรอรท 2546:5-7) ว่า ศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา 18 (3) หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ที่ดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีปรัชญาและวิธีการที่มุ่งสร้างโอกาสในการเรียนรู้อย่างหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการและเสนอทางเลือกในการพัฒนาตนเองของประชาชน ควรได้รับการสนับสนุนและกำกับดูแลการเทียบโอน การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การจัดทรัพยากรอื่นๆ รวมถึง ศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่เข้าข่ายมาตรา 18 (3) ควรได้รับการสนับสนุนให้สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยรัฐอาจสนับสนุนดังนี้

- 1) สนับสนุนให้ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดสรรเงินสนับสนุนการค้า เนิงงานของศูนย์การเรียนรู้ตามโครงการที่เสนอเป็นรายปี
- 2) สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกับสถาบันการศึกษา หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งโดยรัฐ
- 3) ควรให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเชื่อมโยงความคิดและภูมิปัญญาให้สามารถเผยแพร่ได้ในรูปแบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 4) สนับสนุนการเทียบโอนเพื่อรับรองสิทธิของตน โดยให้ศูนย์ต่างๆ เป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดหลักฐานที่ได้จากศูนย์ เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือศึกษาในระบบการศึกษา และในความหลากหลายของศูนย์การเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน
- 5) ควรให้มีคณะกรรมการมาตรฐานที่ประกอบด้วยบุคลากรของศูนย์ ผู้รู้ในท้องถิ่น และตัวแทนสถาบันการศึกษาในชุมชนร่วมทำหน้าที่ประเมิน โดยไม่ใช่กรอบและวิธีการประเมินตามที่ใช้ในระบบโรงเรียน ที่สำคัญกรอบที่ใช้ประเมินเพื่อเทียบโอนหรือรับรองสิทธิ จะต้องหลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละศูนย์การเรียนรู้
- 6) สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นอาจจะสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการจัดมวลประสบการณ์ที่ศูนย์ได้ดำเนินการ โดยรวบรวมให้เป็นระบบให้รัฐได้นำไปใช้เป็นหลักฐานเทียบโอนต่อไป

7) ในด้านอื่นๆ รัฐควรยกเว้นภาษีหรือลดหย่อนหน่วยภาษีให้กับบุคคลหรือองค์กร เอกชนที่สนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้

8) สนับสนุนและเผยแพร่ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ให้สาธารณชนรู้จักและยอมรับ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา:7-8) กำหนดแนวนโยบายและมาตรการสำคัญเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ อย่าง ชัดเจน โดยให้รัฐบาลให้การส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประชกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้น พื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของ ประเทศที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยให้บุคคล องค์กรและสถาบันทาง สังคมตามมาตรา 12 สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูหรือจัดการศึกษา ได้รับเงินอุดหนุนการจัด การศึกษา การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เป็นต้น รวมทั้งจัด ให้มีองค์กร คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา การศึกษา

2.3.4.6 การจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551มาตรา 3 กำหนดให้ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอก ระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น มาตรา 5 (2) ให้คนพิการมีสิทธิเลือกบริการ ทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความ สนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น มาตรา 7 ให้ศูนย์การเรียนรู้ เฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็น พิเศษจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด มาตรา 8 ให้สถานศึกษา ในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นพิเศษของคนพิการ มาตรา 8 วรรคสอง ให้ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัด การศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่

หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด รวมทั้งให้จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียน การสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ มาตรา 11 กำหนดมาตรฐาน ให้การรับรอง หรือเพิกถอนการรับรองแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ มาตรา 18(8)ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีหน่วยงานจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนสำหรับเด็กออทิสติกในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จัดโดยองค์กรเอกชน หรือคณะบุคคล เช่น ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย มูลนิธิออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์การเรียนสถาบันแสงสว่าง มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง บ้านอุ๋นรัก เป็นต้น

2.4. กฎหมายและนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

บุคคลออทิสติก จัดเป็นกลุ่มประเภทความพิการ ซึ่งมีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องที่รับรองสิทธิทางการศึกษาและสวัสดิการแก่คนพิการ โดยมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

2.4.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20 (2) กำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

2.4.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545) ได้บัญญัติอย่างชัดเจนในมาตรา 10 เกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อยสิบสองปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ และให้มี สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

นอกจากนั้นยังให้สิทธิและบทบาทของครอบครัวในการจัดให้คนพิการได้รับ โอกาสทางการศึกษา โดยครอบครัวและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในมาตรา 8 9 11 12 13 14 17 29 และ 60 ซึ่งเป็นการศึกษาที่หลากหลายและเอื้อต่อการพัฒนา ความสามารถของเด็กไทยทุกคน ให้พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพตามความแตกต่างระหว่าง บุคคล โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่จากรัฐ ดังนี้ คือ กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและมีกฎกระทรวงรองรับ มีความ เป็นอิสระในการจัดการ สามารถจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น หลากหลายสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคลและจัดในลักษณะการให้การศึกษาและการพัฒนา ศักยภาพ ควบคู่กันไปได้ สามารถจัดการ โดยระบบเครือข่าย มีการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ประสานงานและกำกับดูแลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกเหนือจากกฎเกณฑ์และมาตรฐาน ตามกรอบวิธีการในระบบการศึกษาที่ใช้กันทั่วไป ภายใต้เอกภาพของชาติและศีลธรรมอัน ดีงามของสังคมไทย ทั้งนี้เชื่อว่าจะส่งผลให้เด็กไทยและคนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและ พึ่งตนเองได้ต่อไป

2.4.3 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ให้ คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจน ตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบ การศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็น พิเศษของบุคคลนั้น ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล มาตรา 7 ให้สถานศึกษา ของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการการศึกษาสำหรับ

คนพิการ โดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ มาตรา 9 ให้รัฐจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มาตรา 10 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศแล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 11 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ โดยมาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แผนการจัดสรรทรัพยากรและแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกระบบและทุกระดับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินและการทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์

วิธีการการได้มาและจำนวนเงินค่าตอบแทนพิเศษของครูการศึกษาพิเศษ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของหน่วยงานในทุกสังกัดที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ รวมทั้งอนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุนในส่วนที่เกินกว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนวาระเบียด ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ การอุดหนุนทางการศึกษา การจัดสรรเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการรวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ให้มีองค์ความรู้ การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ วาระเบียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน ให้การรับรอง หรือเพิกถอนการรับรองแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ มาตรา 18 ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่เกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ รวมทั้งให้มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในสถานศึกษา รวมทั้งประเมินและรายงานผลต่อคณะกรรมการ สนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการเรียนร่วมแก่คนพิการในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ วิจัย และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของคนพิการ ผลิต วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด มาตรา 21 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ” ในสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

2.4.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้รับรองสิทธิความเสมอภาคทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้กำหนดในมาตรา 49 โดยระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการต้องรับผิดชอบดำเนินการโดยการจัดบริการการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ

2.4.5 กติการะหว่างประเทศ ในฐานะที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เช่น กรอบการปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกอสุงคมนบูรณาการ ปลอดจากอุปสรรค (Biwako Millennium Framework for Action:towards an Inclusive, Barrier-free and Rights-based Society for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific) (UNESCAP, 2002) กรอบปฏิบัติการดาการ์ (The Dakar Framework for Action, Education for All:Meeting Our Collective Commitments) ที่เป็นผลการประชุมระดับโลกเรื่องการศึกษา (the World Education Forum) ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองดาการ์ ประเทศสาธารณรัฐเซเนกัล เมื่อพุทธศักราช 2543 ได้ระบุอย่างชัดเจนว่า การศึกษาถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ยิ่งกว่านั้นยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน อีกทั้งจากรายงานพิเศษด้านสิทธิทางการศึกษาของสหประชาชาติ ที่นำเสนอในการประชุมปฏิบัติการ Regional Workshop on Universalizing the Right to Education of Good Quality: A Rights-based Approach to Achieving Education for All ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 29 – 31 ตุลาคม พุทธศักราช 2545 ซึ่งมีหลักการสำคัญของกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิมนุษยชนหรือ 4 - A ที่รัฐบาลควรยึดเป็นแนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

1) การจัดการศึกษาแบบให้เปล่า (Availability) ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาแบบให้เปล่าแก่เด็กและเยาวชนในทุกช่วงอายุ (อย่างน้อยก่อนวัยทำงาน) นอกจากนี้ยังต้องให้อิสระแก่พ่อแม่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

2) การศึกษาที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Accessibility) ต้องขจัดการแบ่งแยก และการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว ภาษา เพศ ศาสนา อายุ ความด้อยโอกาส ความยากโอกาส ความพิการ เป็นต้น รวมถึงการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และเชื้อชาติ โดยการประกันการเข้าถึงสิทธิในทุกๆ ด้าน

3) การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (Acceptability) ต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งวัดมาตรฐานการศึกษาด้วยมิติสิทธิมนุษยชน

4) การศึกษาที่สามารถปรับให้เหมาะกับผู้เรียน (Adaptability) ต้องจัดการศึกษาที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของเด็กและเยาวชน มีการปรับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความพิการของเด็กและเยาวชน รวมถึงการให้ความรู้ด้านสิทธิผ่านระบบการศึกษา (Tomasevski, 2004)

จากการศึกษา พบว่ากฎหมายและนโยบายต่างๆ เป็นแรงผลักดันให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความเอาใจใส่ทั้งในด้านเทคนิค กระบวนการที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติก ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้บุคคลออทิสติกทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ ศรีศักดิ์ ไทยอารี ที่กล่าวว่า ในระดับนานาชาติและในระดับประเทศ ทุกประเทศได้ให้คำจำกัดความซึ่งกำหนดกลุ่ม เป้าหมายของเด็กด้อยโอกาสในบริบทของการศึกษา คือ เด็กที่ต้องการการศึกษาพิเศษกว่าเด็กปกติทั่วไปและแต่ละประเทศจะมีความชัดเจนในประเด็นของกลุ่มเด็กพิการ ซึ่งปรากฏในกฎหมายและนโยบายหลักของประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล และออสเตรเลีย (ศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ ,2542:111) ซึ่งมีความหมายว่า กฎหมายส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลายประเทศเพราะมีความเคลื่อนไหวทางด้านนิติบัญญัติและเรียกร้องให้มีการจัดการด้านสิทธิทางการศึกษาให้แก่คนพิการทำให้หน่วยงานต่างๆ ต้องหันมาสนใจจัดบริการการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาเพื่อคนพิการ และพ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองมากขึ้นด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพบริบท ปัญหาและแนวทาง ในการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลออทิสติก มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

สุไพรมา ลีลามณี (2543) ได้ศึกษากรณีศึกษาบิดามารดาที่มีบุตรเป็นบุคคลออทิสติก จำนวน 6 ราย ที่มารับบริการที่แผนกจิตเวชเด็ก โรงพยาบาลศิริราช บิดามารดา จะมีวิธีการเผชิญกับวิกฤต และการแก้ไขปัญหาด้วยการปรับตัว การเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งในตนเองเพื่อให้การยอมรับและทำหน้าที่ของตนเองต่อไป นอกจากนี้บิดามารดายังได้รับการสนับสนุนจากสังคมให้ผ่านสถานการณ์ไปด้วยดี จากเครือข่ายทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน นักวิชาชีพ กลุ่มบิดามารดาที่มีบุตรเป็นบุคคลออทิสติก ซึ่งพบว่าหากบิดามารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอจะสามารถลดความตึงเครียดและส่งเสริมความสามารถในการเผชิญวิกฤต

วงเดือน เดชะรินทร์ (2546) กล่าวถึง สิ่งที่ผู้ปกครองมีความต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่องคือการเรียนร่วมใน โรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมและมัธยมศึกษามากขึ้น การมีศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติก การให้รัฐยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุคคลออทิสติก การให้มีบริการสังคมสงเคราะห์สำหรับบุคคลออทิสติกด้านค่าใช้จ่ายในการรักษา และด้านการให้รัฐณรงค์ให้สังคมยอมรับและเข้าใจเด็กออทิสติกตามลำดับ

จรรยา สุวรรณทัต (2531) และ คุษฎี โยเหลา (2535) ค้นพบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพนั้นมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้ปกครองต้องมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็กด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอบรมให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและปฏิบัติต่อเด็กอย่างถูกต้อง การวิจัยดังกล่าวเป็นการยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพเด็กในระดับปฐมวัยที่พ่อแม่และผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม การมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องของผู้ปกครองในการช่วยเหลือสนับสนุนให้เด็กระดับปฐมวัยได้รับการกระตุ้นพัฒนาการตามวัยโดยบูรณาการกับกิจวัตรประจำวัน การเล่น การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและการแก้ปัญหาตามความแตกต่างระหว่างบุคคลตามจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

Heward, W.L. and Orlasky, M.D. (2000) กล่าวว่าบทบาทของผู้ปกครองที่มีส่วนช่วยเหลือชั้นเรียนรวมได้ ดังนี้ คือ ให้ข้อมูลคำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำงานของครูในห้องเรียน ให้ข้อมูลและช่วยเหลือเด็กนอกห้องเรียน ครูต้องสื่อสารกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อขอความช่วยเหลือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ตอบสนองและเผชิญหน้ากับผู้ปกครองในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

Palmer, D.S. และคณะ (1998) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่า พัฒนาการส่วนบุคคลของเด็กดีขึ้น บุคลิกและความสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น โดยพัฒนาการต่างๆ ขึ้นอยู่กับการที่ผู้ปกครองและครอบครัวเห็นคุณค่าและการมีส่วนร่วมในการจัดชั้นเรียนรวมและบทบาทของโรงเรียน

จรัล ทองปิยะภูมิ (2531) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อโครงการ โรงเรียนเรียนร่วม พบว่ากระทรวงศึกษาธิการ ต้องพร้อมที่จะสนับสนุนโครงการ ต้องมีการฝึกอบรมครูสอนเด็กพิเศษโดยเฉพาะ ผู้บริหารโรงเรียนต้องยอมรับหลักการจัดการเรียนร่วม บุคลากรในโรงเรียนต้องยินดีที่จะร่วมมือ ชุมชนในท้องถิ่นต้องพร้อมที่จะ

สนับสนุน ผู้ปกครองทั้งของเด็กพิเศษ และเด็กทั่วไป ต้องพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนต้องเต็มใจที่จะช่วยเหลือเด็กพิการ

ณัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ (2543) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรวมระดับอนุบาล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่า สภาพโดยทั่วไป โรงเรียนมีเป้าหมายในการจัดการเรียนรวม เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ทำกิจกรรมการที่เหมาะสมกับความสามารถ ผู้บริหารได้เตรียมตัวและเตรียมครู เพื่อให้ความรู้ในการจัดการเรียนรวม มีการประชาสัมพันธ์ และคัดแยกเด็กโดยการทดสอบความรู้ทั่วไป มีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ผู้บริหารนิเทศติดตามผลอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมีองค์กรภาครัฐให้การสนับสนุน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบปัญหาอุปสรรคในการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพเด็กและบุคคลออทิสติกหลายประการ ได้แก่

1) ด้านบุคคลออทิสติก พบว่าจากพัฒนาการที่บกพร่องรอบด้านหรือแผ่กระจาย (pervasive development) ทั้งด้านการสื่อสาร ด้านสังคม และพฤติกรรมอารมณ์ ส่งผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้ในหลายด้าน เพราะอาการสมาธิสั้น อารมณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถคงสมาธิหรือทำงานจนเสร็จสิ้นได้ ความยากลำบากของครูผู้สอนที่ต้องช่วยเหลือและปรับพฤติกรรมผู้เรียนตลอดเวลา ล้วนกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ทั้งสิ้น

2) ด้านผู้ปกครอง พบว่า ครอบครัวประสบภาวะยากลำบากทั้งด้านกำลังใจ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการเสาะหาแหล่งบริการหรือผู้ช่วยเหลือ ด้านการหาโรงเรียนหรือรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

3) ด้านการจัดการศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรวมมีข้อจำกัด ทั้งหลักสูตรการสอนที่เหมาะสมความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากร เทคนิคและวิธีการในการสอน

4) ด้านกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า การขยายโอกาสและประกันคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล (special need) สำหรับบุคคลออทิสติก เป็นปัญหาหลัก

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก พบว่าบุคคลออทิสติกเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการแบบแผ่กระจาย (Pervasive Development Disorder :PDD) คือ มีปัญหาเกี่ยวกับการพูด การสื่อความหมาย การช่วยเหลือตนเอง ทักษะสังคมบกพร่อง โดยความผิดปกติของพัฒนาการพบได้ตั้งแต่อายุก่อน 30 เดือน เป็นความบกพร่องต่อเนื่องตลอดชีวิต เด็กแต่ละคนจะมีอาการและความรุนแรงแตกต่างกันไป การบำบัดรักษาและฟื้นฟูตั้งแต่แรกเริ่มและต่อเนื่อง การจัดการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับ

ต้องการจำเป็น จะช่วยให้บุคคลออทิสติก มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้นในหลายๆ ประเทศจึงได้มีระบบให้บริการแก่บุคคลดังกล่าวตั้งแต่การสืบค้น วินิจฉัย บำบัดรักษา พี่นฟูทั้งด้านพัฒนาการ การเรียนรู้ การประกอบอาชีพและการส่งเสริมสวัสดิการทางสังคมอย่างรอบด้าน

ในประเทศไทย พบว่ามีบริการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลออทิสติกทั้งหมด 3 ระบบ ประกอบด้วย ระบบบริการสุขภาพ ระบบบริการการศึกษาและระบบบริการทางสังคม แต่ยังมีปัญหาหลายเรื่อง เช่น ด้านระบบบริการสุขภาพ ปัญหาสำคัญได้แก่จำนวนและคุณภาพของหน่วยให้บริการ โดยจำนวนสถานบริการและบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายในการมารับบริการสูง ทั้งค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง และผู้ปกครองไม่ค่อยใช้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพฯ ยกเว้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านระบบการศึกษา พบว่าเด็กที่มีอาการรุนแรงจะถูกปฏิเสธจากโรงเรียน เนื่องจากครูไม่สามารถจัดการปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้ ในขณะที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าโรงเรียนจะสามารถดูแลเด็กได้ ส่งผลให้ผู้ปกครองประสบปัญหาในการหาโรงเรียนให้ลูก และผู้ปกครองเชื่อว่าการศึกษาพิเศษเฉพาะบุคคลออทิสติก มีความเหมาะสมมากกว่าประเภทอื่นๆ ด้านระบบบริการทางสังคม พบว่า การส่งเสริมอาชีพบุคคลออทิสติก ไม่มีระบบที่ชัดเจน ยังขาดแหล่งฝึกอาชีพที่เป็นรูปธรรม

ด้านนโยบายภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542:5, 7) ซึ่งรวมถึงเด็กพิเศษประเภทต่างๆ อาทิเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและเด็กออทิสติก จึงได้เข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปจากเด็กปกติ แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่ต่างกัน เด็กกลุ่มต้องการการศึกษาพิเศษ ในลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาที่ให้กับเด็กทั่วไปเพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องทางพัฒนาการ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาให้กับเด็กออทิสติก คือให้เด็กได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม บางคนอาจประสบความสำเร็จในรูปแบบการเรียนร่วม บางคนอาจไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาสำคัญในการเข้าหาเพื่อน การเล่น และการสร้างสัมพันธกับผู้อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการ ด้านการสื่อสารด้วยทั้งถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำและด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นการจัดบริการการศึกษาแก่บุคคล

(Individualized Educational Program) มีบทบาทสำคัญ ในการเพิ่มทักษะพื้นฐานด้านสังคม การสื่อสาร และทักษะทางความคิด ซึ่งทำให้เกิดผลดีในระยะยาว

ปัจจุบันมีโปรแกรมการสอนที่น่าสนใจ คือ โปรแกรมทีช (Treatment and Education of Autistic and related Communication Handicapped Children หรือใช้ตัวย่อว่า TEACCH Program) ที่เน้นการสอนอย่างมีระบบระเบียบ เป็นหัวใจสำคัญ โดยมีการจัดห้องเรียนให้เป็นระบบ จัดตารางเวลาของกิจกรรมต่างๆแน่นอน และมีความชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุปว่าการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกที่เกิดประโยชน์สูงสุด คือ การช่วยเหลือที่ครอบคลุมในทุกด้านโดยอาศัยบุคลากรทั้งทางสาธารณสุข คือ จิตแพทย์ กุมารแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักกิจกรรมบำบัด และนักแก้ไขการพูด ส่วนบุคลากรทางการศึกษา คือ ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ผ่านการอบรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลออทิสติกโดยเฉพาะและที่สำคัญที่สุด คือ ครอบครัวที่จะเป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือจากทุกฝ่ายและเป็นส่วนหนึ่งของทีมการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกให้เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบ แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่เลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกที่สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและเข้าร่วมสัมมนา เรื่อง กรอบแนวคิดในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2552 จำนวน 23 คน
- 2) ผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้ประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก จำนวน 4 คน
- 3) ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสถานพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดของแนวคำถามทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

ก. แนวคำถามในการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีประเด็นดังนี้

1. รูปแบบในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - 1) ควรมีลักษณะอย่างไร ใครจัดได้บ้าง
 - 2) ควรจัดการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใด (อายุ วัย/ระดับ)
 - 3) ควรจัดบริการ กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก

อย่างไร

- 4) ควรสังกัดหน่วยงานใด
2. แนวทางในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - 1) ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร
 - 2) บทบาทครอบครัวในการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - 3) ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
3. ระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - 1) รัฐควรอุดหนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกอย่างไร
 - 2) ระบบสนับสนุนครอบครัวบุคคลออทิสติก
 - 3) ระบบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4) ข้อเสนอในเชิงนโยบายต่อรัฐ

ข. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก โดยมีประเด็นดังนี้

1. รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร ตามประเด็นต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ การติดตาม ประเมินผล ประสาน ส่งต่อ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน
2. มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
3. มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างเกี่ยวกับระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ค. แนวคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร
2. แนวทางการจัดหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร
3. แนวทางการกำหนดมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร

4. ระบบการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่ช่วยในการรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องบันทึกเสียง วัตถุประสงค์และแบบบันทึกข้อมูล

3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและได้จัดทำแนวคำถามในการประชุมกลุ่ม แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ แนวคำถามในการสนทนากลุ่มตามกรอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตามรายชื่อในภาคผนวก ก ซึ่งมีคุณลักษณะคือมีประสบการณ์การทำงานการวิจัยด้านบุคคลออทิสติกหรือคนพิการ ไม่น้อยกว่า 5 ปี พิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) นิตหมาย จัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก (ไทย) ที่สนใจการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก จำนวน 23 คน โดยจัดการสัมมนา เรื่อง กรอบแนวคิดการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2552
- 2) นิตหมาย กลุ่มตัวอย่าง และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552
- 3) นิตหมายกลุ่มตัวอย่าง จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เกี่ยวข้องกับการบริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี จำนวน 3 คน และศูนย์การศึกษาพิเศษเขต 1 จังหวัดนครปฐม จำนวน 1 คน รวม 4 คน นักพัฒนาสังคมจากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก และผู้ปกครองของบุคคลออทิสติก 4 คน รวมทั้งหมด 10 คน โดยจัดสัมภาษณ์กลุ่มเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2552 ณ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากเอกสารหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมระดมสมอง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการจัดสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ รูปแบบ แนวทางและระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกแล้วจัดทำรายงานผลรวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้และระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การประชุมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติก สมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน ในการสัมมนาเรื่องกรอบแนวคิดการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2552 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก คือ นักการศึกษาพิเศษ จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนชมรมและสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม(ไทย) 4 คน รวมจำนวน 10 คน โดยจัดสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2552 ณ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย

การนำเสนอผลการศึกษานำเสนอตามประเด็นที่กำหนดในวัตถุประสงค์การศึกษาดังต่อไปนี้คือ

- 4.1 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
- 4.2 แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

4.1 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

จากการศึกษาความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีผลปรากฏดังนี้

- 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน พบว่า

รูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกและผู้ปกครอง โดยเน้นการดำเนินชีวิตอิสระของบุคคลออทิสติก

1.1) ประเภทการให้บริการ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน เห็นว่าการให้บริการควรมีลักษณะที่อยู่ประจำและไปกลับ ทั้งนี้ควรมีบุคลากรศูนย์ เป็นผู้ประเมิน ประเภทการรับบริการ โดยขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคลออทิสติกและผู้ปกครอง

1.2) ลักษณะการให้บริการ

ลักษณะการให้บริการ กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) เห็นว่า ควรเป็นลักษณะศูนย์การเรียนรู้ที่ครบครัน ชุมชนและองค์กรผู้ปกครองบุคคลออทิสติกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯ

สถานที่ตั้ง ควรจัดเรียนรู้ ภายในหน่วยงานของเอกชนหรือของรัฐในชุมชน เช่น ในโรงเรียนที่มีสถานที่เอื้ออำนวยในการจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3) การบริหารจัดการ

กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) เห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ผู้ปกครอง นักวิชาการเป็น โดยมีสัดส่วนชัดเจน ภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ กำกับดูแลศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก รวมทั้ง ให้การสนับสนุนทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจ้างบุคลากรทรัพยากรสื่อการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและผู้ปกครอง

1.4) การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้

กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) เห็นว่า หลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้ดังนี้

1.4.1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อให้บุคคลออทิสติกสามารถปรับพฤติกรรมได้ตามศักยภาพของแต่ละคน และเกิดทักษะการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระ และมีความสุข

1.4.2) สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ทักษะการเรียนรู้ ดังนี้ 1)

สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย การฝึกกิจวัตรประจำวัน การฝึกทักษะชีวิต การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ การปรับพฤติกรรม กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด การสื่อสาร และกิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรก

1.4.3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่มีครูที่มีความรู้ ความชำนาญในสัดส่วนที่เหมาะสม ใช้เครื่องมือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan :IEP) และแผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (Individualized Plan Employment :IPE) มีการจัดการออกแบบ โปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกด้านต่างๆ เช่น ทักษะชีวิต ทักษะสังคม การเคลื่อนไหว การสื่อสารกิจกรรมบำบัด และปรับพฤติกรรม และกิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรก เช่น กีฬา ดนตรี คอมพิวเตอร์ อย่างเป็นระบบ แยกเป็นห้อง หรือชั้นเรียนอย่างน้อย 3 ห้อง ได้แก่ 1) ด้านกายภาพบำบัด ด้านกิจกรรมบำบัด 2) ด้านทักษะชีวิต 3) ด้านเตรียมความพร้อมพร้อมทั้งมีสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ ต่อการเรียนรู้

1.4.4) การวัดและประเมินผล

วัดผลตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ตาม แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ

1.4.5) กลุ่มเป้าหมาย

บุคคลออทิสติกอายุ ในระยะแรกเริ่ม อายุต่ำกว่า 15 ปี

1.4.6) บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้

มีครูการศึกษาพิเศษ หรืออาสาสมัครที่เป็นผู้ปกครองมาร่วมงาน ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยมีครู 2 คน ต่อบุคคลออทิสติก 5 -8 คน และมีผู้เชี่ยวชาญ การฝึกเพื่อพัฒนาบุคลากรจากหน่วยงานวิชาชีพในลักษณะสหวิชาชีพมาร่วมกิจกรรมเป็นระยะๆ

1.5) การจัดการบริการต่างๆแก่ผู้เรียน

กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก (ไทย) เห็นว่า ควรจัดบริการบำบัดทางเลือก แก่บุคคลออทิสติก ตามความต้องการจำเป็น

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหารศูนย์การเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552 สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบและเนื้อหา	ศูนย์การเรียนรู้พิเศษ ประกาศาปัญหา	ศูนย์อาชีพออทิสติก	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิ สถาบันแสงสว่าง	บ้านอุ่นรัก
รูปแบบ	การจัดการศึกษาพิเศษ ภายในสถาบันของ เอกชน ลักษณะไป - กลับ คล้ายโรงเรียน ทั่วไป	เป็นการจัดการศึกษา พิเศษในสถาบันของ ชมรมผู้ปกครอง ออทิสติก ลักษณะ ประจำ หรือไป-กลับ	การจัดการศึกษาพิเศษ ภายในสถาบันของ เอกชน ลักษณะไป - กลับ คล้ายโรงเรียน ทั่วไป	การจัดการฟื้นฟู สมรรถภาพและจัด การศึกษาที่ศูนย์และที่ บ้านของเด็ก
วัตถุประสงค์	1. ฝึกเด็กที่ขาด ความสามารถจะ ดูแลตนเองให้ พัฒนาพอใช้ชีวิต ใกล้เคียงคนปกติ 2. ฝึกครูสอนเด็ก ปัญญาอ่อนและฝึก ครูรุ่นต่อไป	1. เน้นด้านอาชีพ เพื่อ ส่งเสริมให้บุคคล ออทิสติกได้มี โอกาสพัฒนา ตนเองให้สามารถ ดำรงชีวิตอิสระ อย่างมีศักดิ์ศรี 2. ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ ที่ สอดคล้องศักยภาพ ความสนใจและ ความถนัดของแต่ละ บุคคล	<u>ระดับเด็กเล็ก</u> พัฒนาความรู้สีกว้างใจ ครู เพื่อน บุคคล และ สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน พัฒนารับรู้ทาง ประสาทสัมผัสและ การเคลื่อนไหว <u>ระดับอนุบาล</u> พัฒนาสุนทรีย์ที่และ ระเบียบวินัย พัฒนาทักษะร่างกาย การพูด อารมณ์ และ สังคม	1. เป็นหน่วยรองรับ และจัดบริการ สำหรับเด็ก 2. แก้ไขอาการและ พฤติกรรมเด็กให้ คลายตัว 3. เตรียมความพร้อม เด็กเข้าสู่โรงเรียน เรียนร่วม
กลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มออทิสติกที่มีภาวะ ปัญญาอ่อน กลุ่มอาการดาวน์ กลุ่มสมองพิการ กลุ่มปัญญาอ่อน พัฒนาการช้า อายุ 3 - 18 ปี	บุคคลออทิสติกอายุ 12 ปีขึ้นไป	แผนกเด็กเล็ก เด็กพิการทางสติปัญญา และออทิสติกอายุ 1 ปี 8 เดือน -12 ปี แผนกอาชีพเด็กพิการ ทางสติปัญญา และออทิ สติกอายุ 12 ปีขึ้นไป	เด็กออทิสติก เด็กสมาธิสั้นและ พัฒนาการช้า อายุ 2 ปี -10 ปี
จำนวน	165 -200 คน	50 -70 คน	165 -200 คน	30 คน / ศูนย์ (มี 2 ศูนย์)
การจัดการ เรียนรู้	1. คัดกรองเด็ก โดย พิจารณาจากทักษะ 6 ด้าน	เป็นลักษณะศูนย์การ เรียนรู้ในเครือข่าย ศูนย์การศึกษา นอก โรงเรียน เขตคลังชั้น		

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รูปแบบและเนื้อหา	ศูนย์การเรียนรู้พิเศษ ประกาศาณัติ	ศูนย์อาชีพออทิสติก	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิ สถาบันแสงสว่าง	บ้านอุ๋นรัก
การจัดการเรียนรู้	2. จัดกลุ่มเข้าชั้นเรียน โดยแบ่งเป็น 7 กลุ่ม - อายุ 1-3 ปี แยกเป็น 2 กลุ่มย่อย - สำหรับเด็กหญิง แยกเป็น 2 กลุ่มย่อย - พัฒนาปานกลาง - เตรียมความพร้อม อายุเกิน 12 ปี - กลุ่มอายุเกิน 12 ปี ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน	1. คัดกรองเด็กโดยพิจารณาศักยภาพของแต่ละบุคคล 2. จัดกลุ่มเข้าหลักสูตร - กสน. ขั้นพื้นฐาน - โครงการเรียนร่วมระดับมัธยม - ฝึกอาชีพ - ฝึกอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติกและครอบครัว 3. จัดกิจกรรมรวมและร่วม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม 4. ผู้อบรม ผู้ปกครองและอาสาสมัครในเครือข่าย	1. คัดกรองเด็กด้วย IEP ที่ครอบคลุมทักษะ 6 ด้าน 2. จัดกลุ่มเด็ก เป็น 8 กลุ่ม - เนอสเซอร์ 3 ห้อง - เตรียมความพร้อม - ประถมศึกษา 2 ห้อง - เตรียมความพร้อมฝึกงาน 3 ห้อง 3. เด็กจะมีตารางเรียน 2 ตาราง ได้แก่ - ตารางเรียน - ตารางบริการเสริม IRP เช่น กายภาพ ฝึกพูด	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ต่ออาการ กระบวนการ วิธีการ กระตุ้น พัฒนาการของเด็ก 2. ดำเนินการคัดกรองเด็กโดยใช้แบบประเมิน TARS 3. จัดกลุ่มเด็ก 3 กลุ่ม A อาการไม่สบตา ไม่ตอบสนอง B พูดเป็นคำ นิ่งได้บ้าง C มีความพร้อมพอสมควร 4. จัดการเรียนการสอน โดยครูจะเป็นผู้สอนและกระตุ้นพัฒนาการ 5. จัดอบรมผู้ปกครองในหัวข้อต่างๆ ทุก 2 เดือน
หลักสูตร	พัฒนาสถานศึกษา พัฒนาด้วยตนเองและเด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อม จะส่งต่อสู่โรงเรียนเรียนร่วม	- ใช้หลักสูตร กสน. 2 หลักสูตร - กสน. แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน - กสน. ระดับการศึกษาขั้น	พัฒนาหลักสูตรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ	พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยตนเอง โดยมีการทำงานใกล้ชิดกับบุคลากรทางการแพทย์

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รูปแบบและเนื้อหา	ศูนย์การเรียนรู้พิเศษ ประกาศาณัติ	ศูนย์อาชีพออทิสติก	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิ สถาบันแสงสว่าง	บ้านอุ๋นรัก
ตารางเวลา เรียน	8.00 น. เข้าแถวเคารพ ธงชาติ 8.30 น. เข้าชั้นเรียน เป็นกลุ่มๆ ละ 30 นาที เปลี่ยนตาม ตารางสอน 12.00 น. พัก อาหาร เที่ยง 13.00 น. เข้าชั้นเรียน ตามกลุ่มๆ ละ 30 นาที และ มีกิจกรรม เสริมดนตรี กีฬา ศิลปะ 15.00 น. กลับบ้าน ครู จะพูดคุยกับ ผู้ปกครอง อย่างไม่เป็น ทางการ ถึง พัฒนาการ ของเด็ก	พื้นฐาน - การศึกษาพื้นฐาน - การศึกษาสายอาชีพ เรียนวันจันทร์ -ศุกร์ โดยแบ่ง 1 วันมี 2 ส่วน ได้แก่ <u>ส่วนที่ 1</u> (ภาคเช้า) - ฝึกสมาธิและ วางแผนร่วมกัน - สรุปรวิชาการ - เข้ากลุ่ม การศึกษา C กลุ่มเรียน - ฝึกทักษะ พื้นฐาน - ออกกำลังกาย และฝึกการ เคลื่อนไหว <u>ส่วนที่ 2</u> (ภาคบ่าย) - โยคะ - ฟิตเนส - ดนตรีบำบัด - อาชีวบำบัด (ตามความจำเป็นของ ผู้เรียน)	ใช้ตารางเรียนตาม ความจำเป็นของแต่ละ คน โดยเด็กแต่ละคน จะมีตารางเรียนคนละ 2 ตาราง ได้แก่ เรียน และการฝึก	9.00 -11.00 น. -เข้าแถวเคารพธง ชาติ -ดื่มนม -แยกกลุ่มที่จัดไว้ 11.00 -12.00 น. พัก อาหารเที่ยง 12.00 -13.00 น. พักผ่อน 13.00 -15.00 น. กิจกรรมกลุ่ม
ภาคเรียน	3 ภาค (ตามระบบปกติ)	2 ภาค (เปิดเทอม 1 สัปดาห์)	4 ภาค (เปิดเทอม 1 สัปดาห์)	เป็นไปตามความ ต้องการของเด็กและ ผู้ปกครอง
ค่าใช้จ่าย	3500 บาท/คนต่อเดือน แต่ค่าใช้จ่ายจริง ประมาณ 8,000 บาท ต่อคนต่อเดือน	4,500 บาทต่อคนต่อ เดือน มูลนิธิสนับสนุน 4000บาทต่อคนต่อ เดือน	7,000 บาทต่อคนต่อ เดือน	500 -600 บาทต่อคน ต่อวัน

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รูปแบบและเนื้อหา	ศูนย์การเรียนรู้พิเศษ ประกาศาการปัญญา	ศูนย์อาชีพออทิสติก	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิ สถาบันแสงสว่าง	บ้านอุ่นรัก
โครงสร้าง และจำนวน บุคลากร	- ฝ่ายบริหาร 3 คน - ครู ครูผู้ช่วย 22 คน - พี่เลี้ยง 11 คน	- ผู้อำนวยการ 1 คน ครูและครูผู้ช่วย 19 คน อาสาสมัคร 10 คน แบ่งเป็น 5 ฝ่าย 1. ฝ่ายวิชาการ 2. ฝ่ายการจัดการ เรียนการสอน และพี่เลี้ยง 3. ฝ่ายส่งเสริม อาชีพ 4. ฝ่ายเครือข่าย 5. ฝ่ายอบรมและ ธุรการ	- ฝ่ายบริหาร 4 คน - ครู ครูผู้ช่วย 69 คน - คนงาน 5 คน - ผู้อำนวยการ 1 คน แบ่งเป็น 3 ฝ่าย 1. ฝ่ายวิชาการ 2. ฝ่ายธุรการ 3. ฝ่ายบริการ	- ฝ่ายบริหาร 2 คน - ครู ครูผู้ช่วย 13 -15 คน /วัน/ศูนย์ (มี 2 ศูนย์ในเขต กทม.)
สัดส่วนครู : เด็ก	<u>ระดับ 1 -3 ปี</u> - ครู 1 คน ครูผู้ช่วย 1 คน : เด็ก 6-8 คน <u>กลุ่มเด็กผู้หญิง</u> - ครู 1 คน ครูผู้ช่วย 1 คน : เด็ก 7-9 คน <u>พัฒนาการ</u> - ครู 1 คน ครูผู้ช่วย 1 คน : เด็ก 3-7 คน <u>เตรียมความพร้อม</u> - ครู 1 คน ครูผู้ช่วย 1 คน : เด็ก 7-9 คน <u>กลุ่มอายุเกิน 18 ปี</u> - ครู 1 คน ครูผู้ช่วย 1 คน : เด็ก 7-9คน	ครู 1-2 คน : เด็ก 1-8 คน	ครู 3-4 คน : เด็ก 16 คน ครูผู้ช่วยสอนเด็กผู้ชาย ครูผู้หญิงสอน เด็กผู้หญิง	

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รูปแบบและเนื้อหา	ศูนย์การเรียนรู้พิเศษ ประกาศาปัญญา	ศูนย์อาชีพออทิสติก	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิ สถาบันแสงสว่าง	บ้านอุ๋นรัก
ห้องเรียน / ฝึก สื่อและ อุปกรณ์การ เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเรียน - ห้องกายภาพ - ห้องศิลปะ - ห้องฝึกพูด - ห้องกระตุ้นพัฒนาการ/ดนตรี - ห้องบ้านจำลอง - อาคารเอนกประสงค์ ฝึกทักษะและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแต่ละห้องจะมีสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็น เพียงพอกับผู้เรียน - สระว่ายน้ำ - สนามเด็กเล่น - ห้องครัว/โรงอาหาร - ห้องฝ่ายบริหาร - ธุรการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเรียน - ห้องฝึกอาชีพ - ห้องฟิตเนส/กายภาพ - ห้องคอมพิวเตอร์ - ห้องกิจกรรมต่างๆ - ห้องนอน - ห้องครัว / โรงอาหาร มีสื่ออุปกรณ์ตามระบบมอนเตสซอริ - ห้องฝ่ายบริหารและธุรการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเรียน - ห้องกายภาพ - ห้องกิจกรรมบำบัด - ห้องนอน - ห้องครัว / โรงอาหาร - ห้องฝ่ายบริหารและธุรการ - แต่ละห้องมีสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยหลักการประหยัด ใช้งานได้ดี และเน้นการผลิตขึ้นเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเรียน - ห้องกายภาพ - อาคารกิจกรรมต่างๆ มีสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นเหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
การประสาน ส่งต่อ และ ติดตาม ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินเด็กทุก 3 เดือน 6 เดือน ตาม IEP - ประสานส่งต่อกับโรงเรียนเรียนร่วม และติดตามกับโรงเรียนอีกระยะหนึ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินเด็กทุก 3 เดือน 6 เดือน ตาม IEP - ประสานส่งต่อกับโรงเรียนเรียนร่วม และติดตามกับโรงเรียนอีกระยะหนึ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินเด็กทุก 3 เดือน 6 เดือน ตาม IEP - ประสานส่งต่อกับโรงเรียนเรียนร่วม และติดตามกับโรงเรียนอีกระยะหนึ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินเด็กร่วมกับผู้ปกครอง และติดตามในระดับครัวเรือน และติดตามระดับโรงเรียนเรียนร่วมอีกระยะหนึ่ง
ปัญหา อุปสรรค	งบประมาณไม่พอ ต้องระดมทุนเอง	งบประมาณไม่พอ ต้องระดมทุนเอง	งบประมาณไม่พอ ต้องระดมทุนเอง	ต้องการให้มี สถานภาพขององค์กร ที่ชัดเจน ถูกต้องตาม กฎหมาย

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า

จุดร่วมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

1. เป็นการจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ และดำเนินการโดยองค์กรเอกชนไม่แสวงหากำไร ในรูปของมูลนิธิ
2. มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน เพื่อเปิดโอกาส ส่งเสริม แก้ไข พัฒนาการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย
3. ระบบการจัดการภายในศูนย์
 - 1) มีการคัดกรองด้านวัย เพศ ศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเครื่องมือ ครูและผู้อำนวยการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม
 - 2) จัดกลุ่มการเรียนรู้ การฝึก ทักษะชีวิต และกิจวัตรประจำวันแบบผสมผสาน โดยมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและตารางสอนของแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม
 - 3) มีหลักสูตรที่เป็นของตนเอง และประยุกต์ใช้จากกระทรวงศึกษาธิการ
 - 4) มีการประสานส่งต่อกับโรงเรียนเรียนร่วม ครอบครัว และติดตาม ประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
 - 5) สื่อ อุปกรณ์ สถานที่ต้องเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถคิดประดิษฐ์ ประยุกต์ เองและมีประสิทธิภาพมากกว่าอุปกรณ์ที่มาจากต่างประเทศ
 - 6) การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองต่ำกว่ารายจ่ายต่อคนที่ศูนย์จัดให้กับเด็ก จึงทำให้ 3 ใน 4 แห่ง ต้องมีการระดมทุนเพื่อนำมาใช้จ่ายในศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ
 - 7) สัดส่วนครูกับนักเรียน อยู่ระหว่าง ครู 1 คน : เด็ก 3 -5 คน และการทำงานของครูต้องเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย ครู 1 คน และผู้ช่วยครู 1 คน เป็นอย่างน้อย

จุดที่แตกต่าง

1. กลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน อายุ 1 ปี 8 เดือน -18 ปี เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นมูลนิธิออทิสติก กลุ่มเป้าหมายจะเน้นเยาวชน อายุ 12 ปีขึ้นไป
2. การกำหนดภาคการศึกษาส่วนใหญ่ กำหนดไว้ 3 -4 ภาค ยกเว้นบ้านอุ้นรัก ที่เน้นระดับความพร้อมของเด็กและครอบครัว
3. โครงสร้างการบริหารส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับระบบ โรงเรียน ยกเว้นบ้านอุ้นรักที่มีโครงสร้างการจัดบริการที่ศูนย์ ที่บ้าน และที่โรงเรียนเรียนร่วม ตามความพร้อมของเด็กและครอบครัว
4. เจตนารมณ์หรือเป้าหมายของการก่อตั้งศูนย์ แตกต่างกันได้แก่

- 1) เพื่อจัดการเรียนรู้ เพื่อดำเนินการแบบผสมผสานตามหลักสูตร (ประกาศนียบัตร/สถาบันแสงสว่าง)
- 2) เพื่อจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและดำรงชีพพึ่งพาตนเอง (ออทิสติก)
- 3) เพื่อเน้นแก้ไขปัญหาและสร้างความพร้อมให้กับครอบครัว ตลอดจนการเชื่อมโยง ศูนย์ ครอบครัว และโรงเรียน

ดังนั้นรูปแบบการจัดการศึกษา ลักษณะศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการ ควรมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบการศึกษา อิงกับระบบ โรงเรียน และมีหลักสูตรเป็นของตนเอง หรือการประยุกต์ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
2. รูปแบบการศึกษา เป็นศูนย์ฝึกอาชีพ ซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาชีพตามความเหมาะสม โดยมีการเชื่อมโยงกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
3. รูปแบบการศึกษา ที่เป็นสถาบันแก้ไขและปรับพฤติกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กและผู้ปกครอง

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก คือ นักการศึกษาพิเศษ จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนชมรมและสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม(ไทย) 4 คน รวมจำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2552 ณ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย พบว่า

รูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างอิสระ มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม ดังนี้

3.1) ประเภทการให้บริการ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก เห็นว่า ควรให้บริการแบบครบวงจร ทั้งประจำและไปกลับ มีบุคลากรประจำและอาสาสมัคร ตามความต้องการของบุคคลออทิสติก

3.2) ลักษณะการให้บริการ

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก เห็นว่า ควรมีขั้นตอนการให้บริการชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกของศูนย์ ผู้นำชุมชน หรือชมรม และองค์กรผู้ปกครองบุคคลออทิสติกมีส่วนร่วม โดยเป็นทั้งผู้ให้บริการและรับบริการทางวิชาการและการพัฒนาตนเอง

สถานที่ตั้ง ควรมีสถานที่ชัดเจน การคมนาคมสะดวก ในชุมชน หรือภายในหน่วยงานของเอกชนหรือของรัฐในชุมชน เช่น ในโรงเรียนที่มีสถานที่เอื้ออำนวยในการจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3) การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วยสมาชิก ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์หรือสาธารณสุข นักการศึกษา มีหน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ กำกับดูแลมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก และการสนับสนุนทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าจ้างบุคลากร ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ หลักที่จำเป็น กลุ่มหรือชมรมผู้ปกครอง ร่วมระดมทรัพยากร อาสาสมัคร จัดกิจกรรมขับเคลื่อนงานศูนย์การเรียนรู้ให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.4) การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์หลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้ดังนี้

3.4.1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกเห็นว่า หลักสูตรควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาทักษะของบุคคลออทิสติก แบบองค์รวมทั้ง ด้านการสื่อสาร ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตในสังคมอย่างอิสระ

3.4.2) สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ทักษะการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ทักษะทางกาย กล้ามเนื้อใหญ่ เล็ก 2) ทักษะการสื่อสาร เพื่อบอกความต้องการ การปฏิเสธ การสนทนาได้ตอบหรือการใช้การสื่อสารทางเลือก 3) ทักษะทางอารมณ์ และพฤติกรรม เน้นการควบคุมตนเอง เรียนรู้ ความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น 4) ทักษะการดำเนินชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจนถึงเข้านอนอย่างอิสระ

3.4.3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการเข้ากับกิจกรรมในชีวิตจริง ผ่านสถานจำลองหรือการสาธิต ฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3.4.4) การวัดและประเมินผล

วัดผลตามหลักสูตรและแผนการให้บริการรายบุคคล เน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยทีมสหวิชาชีพหรือคณะกรรมการร่วมประเมินตามสภาพจริง

3.4.5) กลุ่มเป้าหมาย

บุคคลออทิสติกอายุแรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ถึง อายุ 19 ปี

3.4.6) บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรมีความสามารถในการประสานทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญ สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ หรืออื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและผู้ปกครองและบุคคลออทิสติกในเรียนรู้

3.5) การจัดบริการต่างๆ แก่ผู้เรียน

การจัดบริการต่างๆ ควรเป็นไปตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล เน้นความหลากหลายของกิจกรรมและมีใช้การบำบัดทางเลือกต่างๆ มาสนับสนุนการเรียนรู้

สรุปผลการศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ๋นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ผู้วิจัยสรุปรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ดังนี้

รูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสถานที่พัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกตามความต้องการจำเป็นแต่ละบุคคล และเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันของผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ประเภทการให้บริการ

จากการศึกษา พบว่า ประเภทการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะ อยู่ประจำระยะหนึ่ง และไป-กลับ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร

1.2) ลักษณะการให้บริการ

ลักษณะการให้บริการควรเป็นลักษณะศูนย์การเรียนรู้ ในชุมชน หรือชมรม โดยมีครอบครัว ชุมชนและองค์กรผู้ปกครองบุคคลออทิสติกมีส่วนร่วม โดยเป็นทั้งผู้ให้บริการและรับบริการ เช่น ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและประสบการณ์การพัฒนาบุคคลออทิสติก เป็นทรัพยากรบุคคลแก่ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานที่ตั้ง จัดการศึกษาในครอบครัว กลุ่มครอบครัว (ชมรม) หรือในชุมชน หรือภายในหน่วยงานของเอกชนหรือของรัฐในชุมชน เช่น ในโรงเรียนที่มีสถานที่เอื้ออำนวยในการจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3) การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยคณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้ดำเนินการหลักและอาจมีส่วนนักวิชาการเฉพาะด้านผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการดำเนินงานในสัดส่วนที่น้อยกว่า ภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ มีวาระการบริหาร และนำเสนอผลงาน มีขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน มีหน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการกำกับดูแลศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

การสนับสนุนทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1.3.1) ภาครัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาเอกชนหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ การฝึก เช่น รูปภาพ ของเล่น อุปกรณ์กายภาพบำบัด บางรายการ และค่าตอบแทนพิเศษของครูผู้ฝึก ครูผู้ช่วย ครูฝึกต่างๆ และการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวของเด็กออทิสติก

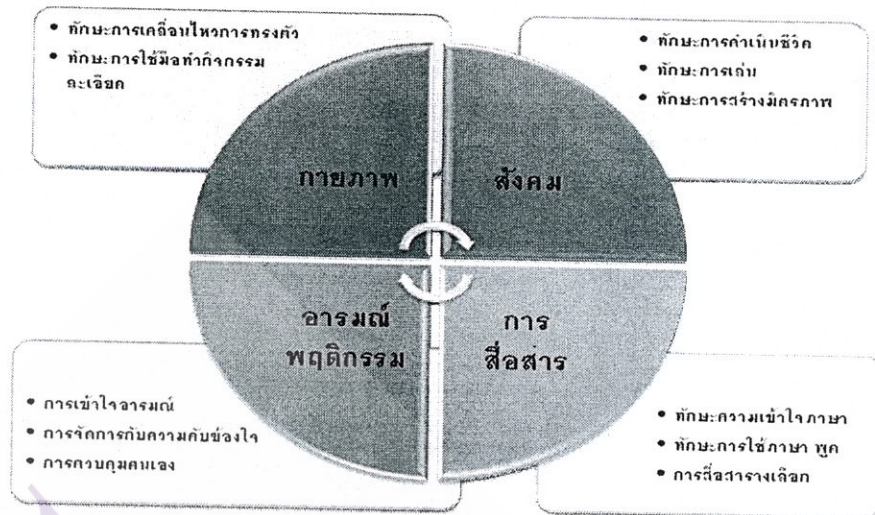
1.3.2) กลุ่มหรือชมรมผู้ปกครอง ควรประสานงาน สร้างความเข้าใจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชน เพื่อร่วมระดมทรัพยากร สถานที่ แรงงาน อาสาสมัคร อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ เพื่ออุดหนุนในศูนย์การเรียนรู้ และขับเคลื่อนงานศูนย์เรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

1.4) การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์หลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้ดังนี้

1.4.1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้บุคคลออทิสติกมีบุคลิกภาพที่ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ตามศักยภาพของแต่ละคน และเกิดทักษะการดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระ

1.4.2) สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ทักษะการเรียนรู้ ดังนี้ 1) การพัฒนาทักษะทางกายภาพ 2) การพัฒนาทักษะทางสังคม 3) การพัฒนาทักษะทางอารมณ์ พฤติกรรม และ 4) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 4.1 สารการเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ทักษะทางกายภาพ เป็นความสามารถทางร่างกาย ประกอบด้วย 1) ทักษะการเคลื่อนไหวการทรงตัว คือ ความสามารถในการเคลื่อนไหวกลุ่มกล้ามเนื้อใหญ่ ส่งผลให้มีการเคลื่อนไหวทั้งตัว เช่น การเอื้อม การยืน การเดิน การขึ้น-ลงบันได วิ่ง การเคลื่อนไหวตามแบบและตามจังหวะอย่างสมดุลและราบรื่น 2) ทักษะการใช้มือทำกิจกรรมละเอียด คือ การเคลื่อนไหวประสานกันของกล้ามเนื้อเล็ก เช่น นิ้วมือ หัวแม่มือประสานกับตา การใช้มือ ความคล่องแคล่วในการใช้มือ ตาทำกิจกรรม เช่น การเขียน การวาด การติดกระดุม การตัด การปั่น เป็นต้น

ทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ประกอบด้วย 1) ทักษะการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การทำกิจวัตรประจำวัน การดูแลสุขลักษณะเบื้องต้น และการทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น การรับผิดชอบงานบ้าน การดูแลห้องนอนหรือบ้าน การเดินทาง การประกอบอาหาร การซื้อของ การตระหนักในบทบาทคนในสังคม การเตรียมพร้อมทักษะทางอาชีพ 2) ทักษะการเล่น ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต การร่วมเล่น การผลัดเปลี่ยน การรอคอย การแลกเปลี่ยน การประนีประนอม การยอมรับกติกา รู้จักแพ้ ชนะ และ 3) ทักษะการสร้างมิตรภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะการแลกเปลี่ยนทั้งสิ่งของ การยอมรับและแลกเปลี่ยนความคิด กับเพื่อน การเลือกเพื่อนที่ดี และการจัดการสถานการณ์ที่รบกวนจากเพื่อน

ทักษะทางพฤติกรรมและอารมณ์ เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) ทักษะการเข้าใจอารมณ์ ประกอบด้วย การอ่านสีหน้า การอ่านภาษากาย การอ่านอารมณ์จากน้ำเสียงสูง-ต่ำ เร็ว-ช้า การใช้คำพูดแสดงความรู้สึก เศร้า โกรธ เสียใจรวมทั้งทักษะการควบคุมตนเอง

2) การจัดการกับความคับข้องใจ ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์โกรธ การควบคุมตนเอง การอ่านจิตใจ การขอความช่วยเหลือ ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เครียด การปรับอารมณ์ไม่ให้ก้าวร้าว และการไม่พาลหาเรื่อง

ทักษะการสื่อสาร เป็นความสามารถในใช้คำพูด ท่าทาง หรือแสดงออกอย่างอื่น เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ทักษะความเข้าใจภาษา ประกอบด้วย การทำตามคำสั่ง การปฏิบัติตามกติกา หรือรูปภาพ
- 2) ทักษะการใช้ภาษา ประกอบด้วย การทักทาย การบอกความต้องการ การร่วมสนทนา การฟัง การสนทนาโต้ตอบ ในประเด็นที่กำหนด การจบการสนทนา 3) การสื่อสารทางเลือก ประกอบด้วย ระบบการแลกเปลี่ยนรูปภาพเพื่อการสื่อสาร สื่อสารผ่านสื่อสนับสนุนการมอง

1.4.3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่มีครูที่มีความรู้ ความชำนาญในสัดส่วนที่เหมาะสม ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) และ แผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (Individualized Plan Employment: IPE) มีการจัดการออกแบบ โปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกด้านต่างๆ เช่น ทักษะกายภาพ ทักษะสังคม การสื่อสาร การปรับพฤติกรรมอารมณ์ และกิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรก เช่น กีฬา ดนตรี คอมพิวเตอร์ อย่างเป็นระบบ แยกเป็นห้อง หรือชั้นเรียนอย่างน้อย 4 ห้อง ได้แก่ 1) ห้องพัฒนาทักษะกายภาพ โดยประสานกับนักกายภาพบำบัด หรือนักกิจกรรมบำบัด 2) ด้านทักษะการดำเนินชีวิต พัฒนาทักษะสังคม อารมณ์ พฤติกรรมและการสื่อสาร 3) ด้านเตรียมความพร้อมอาชีพ และ 4) ห้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ ต่อการเรียนรู้ของบุคคลออทิสติกและผู้ปกครอง

1.4.4) การวัดและประเมินผล บุคคลออทิสติก เข้าร่วมกิจกรรม 1) การพัฒนาทักษะทางกายภาพ 2) การพัฒนาทักษะทางสังคม 3) การพัฒนาทักษะทางอารมณ์ พฤติกรรม และ 4) การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ร้อยละ 70 และผ่านจัดประสงค์ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) และแผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (Individualized Plan Employment: IPE)

1.4.5) กลุ่มเป้าหมาย บุคคลออทิสติกอายุ แรกเกิด ถึง อายุ 15 ปี ซึ่งผู้ปกครองเป็นสมาชิกศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1.4.6) บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ บุคลากร ควรมีคุณลักษณะการเป็นผู้ประสานทรัพยากรที่ดี อำนวยความสะดวกด้านการเรียนรู้แก่บุคคลออทิสติกและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย มีครูการศึกษาพิเศษ หรืออาสาสมัครที่เป็นผู้ปกครองมาร่วมงาน ในสัดส่วนที่

เหมาะสม โดยมีครู 2 คน ต่อบุคคลออทิสติก 5 -8 คน และมีผู้เชี่ยวชาญ การฝึกเพื่อพัฒนาบุคลากร จากหน่วยงานวิชาชีพ หรือทีมสหวิชาชีพมาร่วมกิจกรรมตามความต้องการจำเป็น

1.5) การจัดบริการต่างๆแก่ผู้เรียน

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรมียุทธศาสตร์อื่นๆ ร่วมด้วยเพื่อให้บุคคลออทิสติกสามารถบรรลุและผ่านจัดประสงค์ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP (IEP : Individualized Education Plan) และแผนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ เป็นรายบุคคล (IPE : Individualized Plan Employment) เช่น การบำบัดทางเลือก ต่างๆ การทัศนศึกษา เรียนรู้โลกกว้าง การสร้างจิตสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นไปตามความต้องการเฉพาะกรณีของ บุคคลออทิสติก

4.2 แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

จากการศึกษาความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและระบบสนับสนุน การจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีผลปรากฏดังนี้

4.2.1 แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกในด้านการ จัดหลักสูตร มาตรฐาน นั้น ควรดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกใน ชุมชนหรือท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 2) จัดกิจกรรมพัฒนาเจตคติ ของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคคลออทิสติก 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้สำหรับ บุคคลออทิสติก การร่วมผลักดันการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงาน 4) นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศูนย์

โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรประกอบด้วย โครงสร้าง การบริหาร ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายอำนวยการ อาสาสมัคร การจัดชั้น เรียน การส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหาร ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาปัญหา ศูนย์อาชีพ ออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ๋นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 พบว่า แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรให้ ความสำคัญกับการนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดให้ประชาชนทุกคนมี

สิทธิเสรีภาพทางวิชาการ (มาตรา 50) มีสิทธิในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน รวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ซึ่งรัฐต้องสนับสนุนเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น รวมทั้งการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ การจัดศูนย์การเรียนรู้ ควรมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก ทรัพยากรในท้องถิ่น 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกในชุมชน บุคคลในท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือ ผู้นำในชุมชน เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก การร่วมผลักดันการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงาน 4) นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศูนย์ 5) ระดมทรัพยากรจากองค์กรเอกชนเพื่อนำร่อง พร้อมทั้งขอสนับสนุนทรัพยากรจากองค์กรภาครัฐ

โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรประกอบด้วย โครงสร้าง การบริหาร ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายอำนวยการ อาสาสมัคร กระบวนการจัดการชั้นเรียน กระบวนการวัดและประเมินผล และระบบการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามความต้องการจำเป็น

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก คือ นักการศึกษาพิเศษ จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนชมรมและสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม(ไทย) 4 คน รวมจำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ณ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย พบว่า แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรจัดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ควรมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาความพร้อมของชุมชน ทั้งสมาชิกในชุมชนและทรัพยากรการเรียนรู้ 2) รวมกลุ่มผู้ปกครองของบุคคลออทิสติกเพื่อสร้างแรงผลักดันในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ เพื่อระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน เพื่อนำร่องการจัดศูนย์การเรียนรู้ 4) นำเสนอผลการจัดศูนย์การเรียนรู้ นำร่องแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุนทรัพยากร

โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ควรประกอบด้วย โครงสร้าง การบริหาร ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายอำนวยการ อาสาสมัคร กระบวนการจัดการชั้นเรียน และระบบการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามความต้องการจำเป็น

สรุปผลการศึกษาแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ผู้วิจัยสรุปแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ดังนี้

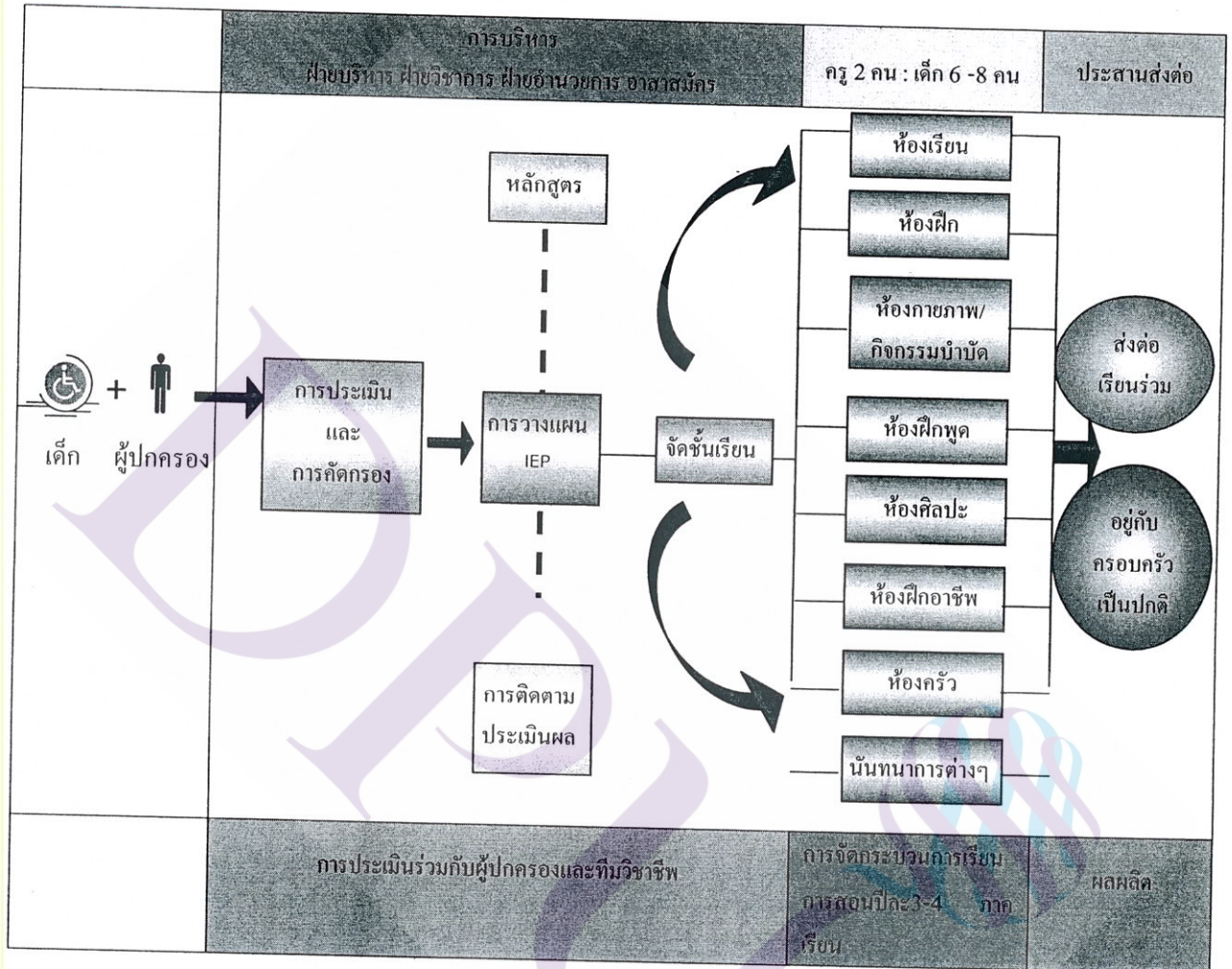
ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทางวิชาการ (มาตรา50) มีสิทธิในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ซึ่งรัฐต้องสนับสนุนเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น รวมทั้งการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

- 1) ศึกษาฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก ทรัพยากรในท้องถิ่น 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกในชุมชน บุคคลในท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือ ผู้นำในชุมชน เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก การร่วมผลักดันการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯและวางแผนการดำเนินงาน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาเจตคติของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคคลออทิสติก 5) นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศูนย์ 6) จัดทำวิจัยนำร่องพร้อมการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 7) นำเสนอผลการวิจัยและขอรับสนับสนุนทรัพยากร

โครงสร้างการจัดศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า คือ กลุ่มเป้าหมาย บุคคลออทิสติก ผู้ปกครอง ด้านกระบวนการ คือ การบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ คือ ความก้าวหน้าของพัฒนาการ และการส่งต่อบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ

สรุป โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก แสดงดังภาพที่

4.2

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

4.2.2 ระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกสมาชิกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวน 23 คน พบว่า ควรมีการจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทั้งค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย บุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดหาเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ เป็นต้น

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 พบว่า

ควรมีการจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทั้งค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย บุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดหาเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยครอบครัว ในรูปแบบมูลนิธิหรือชมรมผู้ปกครอง

การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ การอบรมหลักสูตรการบำบัดทางเลือกต่างๆ เป็นต้น

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก คือนักการศึกษาพิเศษ จากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนชมรมและสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) 4 คน รวมจำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2552 ณ ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย พบว่า แนวการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง คือ ควรมีการจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากรศูนย์การเรียนรู้ การสนับสนุนวัสดุ สื่อ อุปกรณ์แก่ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ การจัดหาเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว โดยอิงฐานเกณฑ์การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

การจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินงาน ทั้งค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย ค่าจ้างบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดหาเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยครอบครัว สนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรมพิเศษในรูปแบบต่างๆ

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยครอบครัว สนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรมพิเศษในรูปแบบต่างๆ

การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ การอบรมหลักสูตรการบำบัดทางเลือกต่างๆ เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1. รัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินงาน งบก่อสร้าง ค่าจ้างบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และการจัดเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
2. แนวการอุดหนุนค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยคณะบุคคล และองค์กรเอกชน อาจมีแนวการอุดหนุนหรืออัตราการอุดหนุนที่แตกต่างกัน ตามรูปแบบ ระดับการศึกษา และลักษณะการจัดการที่เป็นการกุศลหรือเชิงธุรกิจ
3. รัฐควรสนับสนุนด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
2. ศึกษาแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้และระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

5.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกที่สนใจในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและเข้าร่วมสัมมนา เรื่อง กรอบแนวคิดในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ณ โรงแรมเดอะริช จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 23 คน
- 2) ผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 4 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้ประกาศาปัญญา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ่นรัก จำนวน 4 คน
- 3) ผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม ศูนย์ละ 1 คน จำนวน 4 คน นักพัฒนาสังคม จากสถานพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 10 คน

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. จัดประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลออทิสติกในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดที่สนใจ รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกและเข้าร่วม จำนวน 23 คน

3. สัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้พิเศษประกาศาปัญญา มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ศูนย์อาชีพออทิสติก มูลนิธิออทิสติกไทย ศูนย์การเรียนรู้สถาบันแสงสว่าง มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และบ้านอุ๋นรัก จำนวน 4 คน

4. จัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักการศึกษาพิเศษ นักพัฒนาสังคม และผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จำนวน 10 คน

5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโดยวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบการศึกษา คือ รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

6. สรุปรายงานผล อภิปรายผลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.4 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย มีข้อค้นพบ สรุปได้ ดังนี้

5.4.1 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า รูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสถานที่พัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกตามความต้องการจำเป็นแต่ละบุคคล และเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 1) ประเภทการให้บริการ 2) ลักษณะการให้บริการ 3) การบริหารจัดการ การสนับสนุนทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) การจัดหลักสูตร สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 4.1) ทักษะทางกายภาพ 4.2) ทักษะทางสังคม 4.3) ทักษะทางพฤติกรรมและอารมณ์ 4.4) ทักษะการสื่อสาร ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ วัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP (IEP : Individualized Education Plan) และ การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (IPE : Individualized Plan Employment) 4.5) กลุ่มเป้าหมาย เป็น บุคคลออทิสติกอายุ แรกเกิด ถึง อายุ 15 ปี และผู้ปกครองยินยอมร่วมในการเรียนรู้ 4.6) บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้ประสานทรัพยากรที่ดี อำนาจสะดวกด้านการเรียนรู้แก่บุคคลออทิสติกและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 5) การจัดบริการต่างๆแก่ผู้เรียน จัดตามความต้องการเฉพาะบุคคล สร้างทางเลือก การบำบัดที่หลากหลาย

5.4.2 แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ผู้วิจัยสรุปแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ดังนี้

1) ศึกษาฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก ทรัพยากรในท้องถิ่น 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกในชุมชน บุคคลในท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือ ผู้นำในชุมชน เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก การร่วมผลักดันการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงาน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาเจตคติของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคคลออทิสติก 5) นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศูนย์ 6) จัดทำวิจัยนำร่องพร้อมการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 7) นำเสนอผลการวิจัยและขอรับสนับสนุนทรัพยากร

โครงสร้างการจัดศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า คือ กลุ่มเป้าหมาย บุคคลออทิสติก ผู้ปกครอง ด้านกระบวนการ คือ การบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ คือ ความก้าวหน้าของพัฒนาการ และการส่งต่อบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ

5.4.3 ระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

รัฐควรมีการจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินงาน งบก่อสร้าง ค่าจ้างบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และการจัดเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว และการสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ เป็นต้น

ครอบครัว บุคคล และองค์กรเอกชน ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดย ศูนย์การเรียนรู้ฯ ผ่านตามรูปแบบต่างๆ เช่น ลักษณะการจัดการที่เป็นการกุศลหรือเชิงธุรกิจ ในอัตราอุดหนุนที่แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการศูนย์ฯ

5.5 อภิปรายผล

5.5.1 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า รูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสถานที่พัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกตามความต้องการจำเป็นแต่ละบุคคล และเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 1) ประเภทการให้บริการ 2) ลักษณะการให้บริการ 3) การบริหารจัดการ การสนับสนุนทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) การจัดหลักสูตร สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 4.1) ทักษะทางกายภาพ 4.2) ทักษะทางสังคม

4.3) ทักษะทางพฤติกรรมและอารมณ์ 4.4) ทักษะการสื่อสาร ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ วัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP (IEP : Individualized Education Plan) และ การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพเป็นรายบุคคล (IPE : Individualized Plan Employment) 4.5) กลุ่มเป้าหมาย เป็น บุคคลออทิสติกอายุ แรกเกิด ถึง อายุ 15 ปี และผู้ปกครองยินยอมร่วมในการเรียนรู้ 4.6) บุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้ประสานทรัพยากรที่ดี อำนวยความสะดวกด้านการเรียนรู้แก่บุคคลออทิสติกและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 5) การจัดบริการต่างๆแก่ผู้เรียน จัดตามความต้องการเฉพาะบุคคล สร้างทางเลือก การบำบัดที่หลากหลาย

รูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ที่ศึกษานี้ มีลักษณะ สอดคล้องกับหลักการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่รับรองการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียน และจัดเป็นศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 และมาตรา 8 ที่ให้สถานศึกษาจัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัย แก่คนพิการ โดยเฉพาะ ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และหลักสูตรระยะสั้น และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด รวมทั้งให้จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับ เพ็ญณี แนนธ (2546:5-7) ที่กล่าวว่า การจัดตั้งศูนย์การเรียน ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีปรัชญาและวิธีการที่มุ่งสร้าง โอกาสในการเรียนรู้อย่างหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการและเสนอทางเลือกในการพัฒนาตนเองของประชาชน ควรได้รับการสนับสนุนและกำกับดูแลการเทียบโอน การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การจัดทรัพยากรอื่นๆ และสนับสนุนให้สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง

ศูนย์การเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก นี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกและร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์เรียน สนับสนุนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา:7-8) ที่กำหนดแนวนโยบายและมาตรการสำคัญเกี่ยวกับศูนย์การเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยให้รัฐบาลให้การส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายและเป็นไปตามมาตรฐาน

การศึกษาของประเทศที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยให้บุคคล องค์กรและสถาบันทางสังคมตามมาตรา 12 สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูหรือจัดการศึกษา หลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ที่ ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นให้ความสำคัญกับการนำผู้ปกครอง ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลออกทิสติกซึ่งมีความแตกต่างรายบุคคล สอดคล้องกับ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (2543:25) สมภพ เรื่องตระกูล (2545:35) คารารัตน์ สัตตวิชรเวช (2546:3) และอลิสตา วัชรสินธุ (2546) นิรมล พงษ์สุนทร (2547:25) ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2548:3) เพ็ญแข ลิมศิลา (2538:4) ที่กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพบุคคลออกทิสติกให้มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องควร ส่งเสริมศักยภาพครอบครัว (Family Empowerment) เนื่องจากครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดูแลเด็ก ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ปกครอง และพี่น้อง การดูแลรักษาบุคคลออกทิสติกเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากจะลดข้อสงสัยในการประเมินปัญหาแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้กระบวนการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงควรนำเข้ามาร่วมในกระบวนการประเมินและดูแลรักษาด้วย ทีมงานผู้เชี่ยวชาญสหวิทยาการ ควรสอบถามความต้องการของเด็กและครอบครัว รวมทั้งร่วมกันวางแผนจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ สนับสนุนแนวคิดของ O'Toole (1995) พบว่า ผู้ปกครองของบุคคลออกทิสติกจำเป็นต้องได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ มีทักษะและมีความตระหนักในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) พัฒนาการของเด็กทุกๆ ปี ซึ่งโดยส่วนใหญ่เด็กทุกคนจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ 2) ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นกับเด็กจากการได้รับการช่วยเหลือพัฒนาศักยภาพ ที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองต้องเชื่อว่าเด็กจะพัฒนาได้เร็วถ้าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการฝึกและพัฒนาศักยภาพเด็ก 3) บุคคลออกทิสติกต้องมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ผู้ปกครองต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือบริบทในชีวิตประจำวันและการช่วยเหลือพัฒนาศักยภาพจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากขึ้น

นอกจากนี้ หลักสูตรดังกล่าว สนับสนุนแนวคิดของ ผดุง อารยะวิญญู (2541:162) คารณิ ฐนะภูมิ (2542:38) และ ศรีวรรณ มีคุณ (2546:12-13) ที่กล่าวว่า ควรเน้นทักษะที่จะช่วยให้เด็กสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างอิสระ โดยไม่อาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรืออาศัยน้อยที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กออกทิสติกควรเน้นเรื่องการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ เพื่อที่จะช่วยเด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรสำหรับบุคคลออกทิสติก ที่มีประสิทธิภาพเพียงไรขึ้นอยู่กับ องค์กรประกอบ 1) การปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก ดังนั้นหลักสูตรของบุคคลออกทิสติกจึงควรเน้นแก้ไขสิ่งต่อไปนี้ 1) ทักษะสังคมและอารมณ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะในการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

กล้ามเนื้อมัดใหญ่ 4) ทักษะในการปรับตัวเพื่อให้เด็กแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดลอมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับรูปแบบการช่วยเหลือบุคคลออทิสติก ในประเทศแคนาดา รัฐออนตาริโอ ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลออทิสติกและครอบครัวปรากฏบนเว็บไซต์ของกระทรวงบริการเพื่อเด็กและเยาวชน (Ministry of Children and Youth Services: http://www.ontario.ca/en/your_government/009405 และ <http://www.children.gov.on.ca/htdocs/English/topics/specialneeds/autism/index.aspx>) ที่ให้ความสำคัญกับโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการพัฒนาเด็กและเยาวชนออทิสติกทุกระดับ(ความรุนแรง) ครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพในด้าน ร่างกายจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมและประเด็นทางสังคม เน้นให้พ่อแม่ได้ค้นหาข้อมูลแหล่งบริการก่อนจะตัดสินใจว่าบริการใดเหมาะสมกับความต้องการที่มีความหลากหลายของเด็ก โดยผู้ปกครองสามารถทดลองใช้บริการได้หลายอย่างจนกว่าจะพบบริการที่เหมาะสมกับลูก

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกมีลักษณะและสอดคล้องกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คือมี 2 รูปแบบคือ 1) ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดในรูปแบบสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้ได้ความรู้และทักษะในด้านวิชาการหรือวิชาชีพ เช่น โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สันตือโสภ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก บ้านเรียน (โฮมสคูล) เป็นต้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าข่าย มาตรา 18 (3) ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชน 2) ศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่ได้จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มุ่งจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ การสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เช่น เสถียรธรรมสถาน โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระธาตุศรีบุญชัย ศูนย์ฝึกอาชีพทำหวี โจนชุมชนวัดเทพากร เป็นต้น

5.5.2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ดังนี้

แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ให้บริการโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อให้บุคคลออทิสติกได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ผู้ปกครอง ประชาชนได้เรียนรู้ร่วมกันซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควร ประกอบด้วย 1) ศึกษาฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลออทิสติก ทรัพยากรในท้องถิ่น 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคคลออทิสติกในชุมชน บุคคลในท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือ ผู้นำในชุมชน เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 3) จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก ผลักดันการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงาน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาเจตคติของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคคลออทิสติก 5) นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศูนย์ 6) จัดทำวิจัยนำร่องพร้อมการดำเนินการจัดตั้งศูนย์

การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก 7) นำเสนอผลการวิจัยและขอรับสนับสนุนทรัพยากร โดยโครงสร้างการจัดศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า คือ กลุ่มเป้าหมาย บุคคลออทิสติก ผู้ปกครอง และทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านกระบวนการ คือ การบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ คือ ความก้าวหน้าของพัฒนาการ และการส่งต่อบริการที่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อให้บุคคลออทิสติกซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงเข้าถึงการศึกษาดลอดชีวิต โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่าย

ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยคณะบุคคลและองค์กรเอกชน ที่จัดการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน หรือการฝึกอาชีพ อาจสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรอบอัตรากำลังในศูนย์การเรียนรู้ ควรมีครู ครูการศึกษาพิเศษ ครูอาชีพ หรือบุคลากรสหวิชาชีพควรกำหนดกรอบอัตรากำลัง หน้าที่การรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับงาน มีอัตราส่วนที่เหมาะสม ประมาณ 1ต่อ4 โดยคำนึงจากฐานความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคนสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ให้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียน ดังปรากฏใน มาตรา 12 13 14 15 16 17 18 19 20 27 28 60 และมาตรา 61 ซึ่งมีสาระโดยรวมคือ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (มาตรา 8) จัดศูนย์การเรียน (มาตรา 15 ถึง 20) ที่ยึดหลักการในการจัดการศึกษา มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต และความแตกต่างของผู้เรียน

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับ แนวทางในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก มีการบริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกโดยครอบครัว ชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการ โดยร่วมมือเป็นภาคีเครือข่ายสอดคล้องกับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 3 โดยจัดการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนด้านวิชาการ สื่ออุปกรณ์การเรียนหรือการฝึกอาชีพ รวมทั้งค่าตอบแทนครูในลักษณะครูศูนย์การเรียนการศึกษานอกระบบ

5.5.3 ระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

จากการศึกษา พบว่า รัฐควรมีการจัดสนับสนุนศูนย์การเรียนในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินงาน งบก่อสร้าง ค่าจ้างบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และการจัดเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว และการสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้น การจัดอบรมผู้จัดศูนย์การเรียน การจัดทำหลักสูตร

ระยะสั้นการส่งเสริมอาชีพอิสระ เป็นต้น สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ให้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียน โดยให้รัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านความรู้ เงินอุดหนุนสำหรับศูนย์การเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14) และมาตรา 18 (3) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน สถานศึกษา ดังต่อไปนี้ ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด ดังนั้นศูนย์การเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีสถานภาพเป็นสถานศึกษาประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับ โรงเรียน และต้องได้รับการสนับสนุนคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 และสำนักเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 37 สอดคล้องกับ รายงานการศึกษาวิจัย เพ็ญณี แรอรท (2546:5-7) ที่พบว่า การสนับสนุนให้ศูนย์การเรียนต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รัฐควรจัดสรรเงินสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนตามโครงการที่เสนอเป็นรายปี และรัฐควรยกเว้นภาษีหรือลดหย่อนหน่วยภาษีให้กับบุคคลหรือองค์กรเอกชนที่สนับสนุนการจัดศูนย์การเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่า ครอบครัว บุคคล และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญในระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก คือ ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ร่วมมือในการให้ข้อมูล อุดหนุนค่าใช้จ่ายให้ศูนย์การเรียนฯและพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม จนบุคคลออทิสติกมีการเจริญเติบโตทั้งร่างกายจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมระบบสนับสนุนจากภาครัฐให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5.6 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

- 1) การส่งเสริม สนับสนุน ให้กลุ่ม/ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกดำเนินการ จัดตั้งศูนย์การศึกษาเฉพาะคนพิการ
- 2) สมาคมหรือมูลนิธิออทิสติกไทยเผยแพร่แนวคิด แนวทาง กระบวนการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเฉพาะคนพิการ ทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

3) ประสานความร่วมมือกับกลไกภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านวิชาการ และช่องทางในการสนับสนุนงบประมาณที่เป็นไปได้ตามกฎหมาย

4) กระตุ้นและนำเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำเป็นโครงการนำร่อง จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการ ตาม พ.ร.บ.การศึกษาสำหรับคนพิการ อย่างน้อย 4 ภาคๆ ละ 1 ศูนย์ พร้อมการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีและมีการติดตาม ประเมินผลอย่างชัดเจน

5) การผลักดันให้เกิดการอุดหนุน การศึกษาเป็นรายหัวของเด็กออทิสติกสำหรับศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่ม/ชมรมผู้ปกครอง โดยอาจใช้แนวคิดของสำนักงานการศึกษาเอกชนที่สนับสนุนให้กับโรงเรียนเอกชน

6) ควรกระตุ้น สนับสนุนให้ อปท. ในท้องถิ่นที่มีความพร้อมด้านบุคลากร หลักสูตร สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ สถานที่ งบประมาณ และแนวคิด ความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกกลุ่ม ให้ดำเนินการจัดการศึกษาตามรูปแบบศูนย์การศึกษาเฉพาะคนพิการสำหรับท้องถิ่น และมีระบบการประสานงานเชื่อมโยงหลักสูตรเข้ากับการจัดการศึกษาภาคปกติในบางระดับ เช่น การศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาแบบโฮมสคูล หรือการศึกษานอกโรงเรียน หรือ โรงเรียนเรียนร่วม โดยมีการติดตามและประเมินผลตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

7) สนับสนุนให้กลุ่มผู้ปกครองเด็กและบุคคลออทิสติกมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นการฝึกกำลังระหว่างครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะคนพิการ กับระบบการศึกษากระแสหลัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ

1) ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายหัวของบุคคลออทิสติกที่รับบริการตามหลักสูตรศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกในฐานะสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

2) ควรมีการศึกษาวิจัย รูปแบบ แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีบุคคลออทิสติกในบริบทที่เป็นชนบทหรือต่างจังหวัดหรือในวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกันด้วย

3) ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบ แนวทางและระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความพิการประเภทอื่นด้วย

ปริญานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **การคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: **คุรุสภา ลาดพร้าว**.
- _____. (2545). **ถาม-ตอบ ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม: คณะอนุกรรมการพิจารณา ส่งเสริมการจัดการเรียนรวมและการจัดการศึกษาพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: **องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)**.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สำหรับบุคลากรสาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร: **กระทรวงสาธารณสุข**.
- กองการศึกษาพิเศษ. (2540). **ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: **กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**.
- _____. (2542). **รายงานสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนทั่วไปในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: **สมชายการพิมพ์**.
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ.(2543). **รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการทางหูในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: **กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**.
- กัคนางค์ มณีศรี และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). **รายงานการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของพ่อแม่ต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปริญญาทางการศึกษาและอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- งามตา พัวศิริรักษ์. (2545). **ผมไม่ใช่ออทิสติก 100% เปิดประตูสู่แอสเพอร์เกอร์ซินโดรม**. กรุงเทพมหานคร: **อัมรินทร์บุ๊กเซ็นเตอร์**.
- จรรยา สุวรรณทัต. (กันยายน 2531). **คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย**. รายงานสัมมนา กรุงเทพมหานคร: **ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- จิตติรัตน์ พุกจินดา. (2545). **เรื่องธรรมชาติของเด็กออทิสติก**. ศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อเด็กพิการที่ ต้องการความช่วยเหลือ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: **พิมพ์ดี**.

- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. (2541). รายงานการวิจัย เรื่อง การสร้างชุดฝึกอบรมพ่อแม่เพื่อพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชาญยุทธ์ สุกคุณภิญโญ. (2547). อุบัติการณ์ สาเหตุ และการดำเนินโรคออทิสซึม. ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ชูศักดิ์ จันทยานนท์. (2543). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก โดยครอบครัว ชุมชนและองค์กรเอกชน. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกโดยครอบครัว และชุมชน ณ ห้องอูยูธา โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพมหานคร. 28 มิถุนายน 2543. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.พ.].
- เชาว์ อินโย. (2543). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ขอนแก่น: เพ็ญพรินต์ติ้ง.
- ดารณี ธนะภูมิ. (2542). การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปัญญาอ่อนระดับชั้นอนุบาล. กรุงเทพมหานคร: กองโรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต.
- ดุจเดือน พันธุนาวิน และคณะ. (2536). รายงานการวิจัย เรื่อง พัฒนาการทางอารมณ์สังคมของมารดาและเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คุษฎี โยเหลา. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. (2545). พัฒนาการบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก. กรุงเทพมหานคร: แปลนพับลิชชิ่ง.
- นิรมล พังนสุนทร. (2547). ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง. ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2538). รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ผดุง อารยะวิบูลย์. (2542 ก). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.

- _____. (2546). **วิธีสอนเด็กออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญแข ลิมศิลา. (2540). **การวินิจฉัยโรคออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลยุวประสาท ไทโยปถัมภ์.
- _____. (2545). **ออทิสซึมในประเทศไทย: จากตำราสู่ประสบการณ์**. เอกสารการประชุมระดับชาติ เรื่อง ครู หมอ พ่อแม่: มิติแห่งการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- วาริณี ธนัฐิรกุล. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพเด็ก 3-5 ปี กับบทบาทการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในแหล่งชุมชนแออัด เขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์**.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2537). **คู่มือสำหรับพ่อแม่เด็กออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: แปลนพับลิชชิง.
- _____. (2543). **คู่มือเกี่ยวกับเด็กออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: แอดทิม ครีเอชั่น.
- มลิวัลย์ ธรรมแสง. (2543). **สรุปแนวโน้มและปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทย**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับแก้ไขคู่มือและแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ระหว่างวันที่ 15-18 กรกฎาคม 2543 ณ โรงแรมนครพิงค์พาลเซอ เชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.พ.].
- มูลนิธิออทิสติกไทย.(2550).**คู่มือการช่วยเหลือเด็กออทิสติก(วัยแรกพบ)สำหรับผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร:บริษัทไบสท์ แอนด์ พรีน จำกัด
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **การพัฒนาเด็กออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล . **จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2545.
- ศิริลักษณ์ พนมเชิง. (2548). **การประเมินค่าความสามารถของแบบสอบถาม PDDSQ 1-4 ในการคัดกรองเด็กออทิสติก**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี.
- ศิริวิมล ใจงาม และเบญจา ชลธารันนท์. (2544). **เทคนิคการสอนในชั้นเรียน**. เอกสารการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ศรีศักดิ์ ไทยอารีย์และคณะ.(2542)..**สภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ**.รายงานการศึกษา . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- สมจิตร ห่องบุตรศรี. (2547). **แนวทางการช่วยเหลือบุคคลออทิสติก. ความรู้เรื่องออทิสติก สำหรับผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางสาธารณสุข.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สมพร หวานเสร็จ. (2543). **การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.** อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- _____. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรอบรมผู้ปกครองเด็กพิการระดับปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2548). **การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ.** ขอนแก่น: ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น.
- สมภพ เรืองตระกูล. (2545). **ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น.** กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้ว.
- สุธรรม มงคลสวัสดิ์ และอัครพรหม ขวัญชื่น. (2546). **ออทิสติก. ชุดโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคม.** กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.พ.].
- สุนันทา เทียงตรง. (2544). **การปรับเปลี่ยนเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.** เอกสารการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบเรียนรวม.
- สุวิมล พุกประยูร และศรีสมร ทิมานนท์. (2538). **การจัดการเรียนร่วม.** กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). **คู่มือการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (แรกเกิดถึง 6 ปี): บนเส้นทางแรงงานอพยพจากอีสานสู่ กทม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2543). **แนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- อรทัย ทองเพชร. (2545). **ภาระการดูแลของมารดาเด็กออทิสติก. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

- อุบล เล่นวารี. (2542). **การบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนรวม**. กรุงเทพมหานคร: ไร่ไทยเพรส.
- อลิสา วัชรสินธุ. (2546). **จิตเวชเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิชยา เชื้ออนันต์. (2545). **สุขภาพจิตและความสามารถในการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาของมารดาเด็กออทิสติก**. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทความ

ศวีวรรณ มีคุณ (2546) วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือน พฤศจิกายน 2545-มีนาคม .

วิทยานิพนธ์

- กัลยา วิริยะ. (2539). **การรับรู้เกี่ยวกับโรคออทิสติกและการดูแลบุตรออทิสติกในมารดาที่มีบุตรออทิสติก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกษม ทองสัมฤทธิ์. (2540). **ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรัส ทองปิยะภูมิ. (2531). **การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารโรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จวนิยา บุญเกียรติ. (2538). **การศึกษาสถานภาพและปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ. (2543). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรวมระดับอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต**

- การศึกษา 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ศักดิ์ศรีวิทยาภูล. (2546). **แผนบริการเฉพาะครอบครัว : กรณีศึกษาเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธิดารัตน์ นงค์ทอง. (2546). **แผนบริการเฉพาะครอบครัว : กรณีศึกษาเด็กหูหนวกแรกเกิด-6 ปี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นารีลักษณ์ มงคลศิริภูล. (2546). **การสนับสนุนทางสังคมในผู้ปกครองเด็กออทิสติก.** การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุชนาฏ โต้ะดี. (2546). **แผนบริการเฉพาะครอบครัว : รายงานกรณีศึกษาเด็กตาบอดแรกเกิดถึง 6 ปี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัทรารณณ์ กาบกลาง. (2545). **ประสิทธิผลของการบวนการกลุ่มต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครอง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วงเดือน เดชะรินทร์. (2546). **การปรับตัวและความต้องการตามขั้นปฏิบัติการทางจิตวิทยาของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยออทิสติก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุไพรมา ลีลามณี. (2543). **การเผชิญปัญหาภาวะวิกฤต และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ดาร์รัตน์ สัตตวัชราเวช. (2546). **เด็กออทิสติก.** สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2546, จาก <http://www.thaicilnic.com>
- ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2 กระทรวงสาธารณสุข. (2548). **ออทิสซึม/ออทิสติก.** สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2548, จาก www.dmhweb.dmh.go.th/mhc2/knowledge_part01.htm

ชูศักดิ์ จันทยานนท์. (2548). เด็กออทิสติกคือใคร. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2548, จาก

www.thaiparents.com/tot_autism.html

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2548). ออทิสติก. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2548, จาก

www.happyhomeclinic.com/autism.htm

สาริณี รุ่งศรี. (2548). ออทิสติก. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2548, จาก

www.ladpraohospital.com/healthKnowledges.asp?id=3&language=2.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Cantor Ruth F. and Cantor Jeffrey. A. (1995). **Parents' Guide to Special Needs**

Schooling : Early Intervention Years. London: Westport, Connecticut, Auburn House.

Dolinar, K.J., Boser, C., & Holm, E. (1994). **Learning Through Play : Curriculum and activities for the Inclusive Classroom.** New York: Delmar.

Heward, W. L. and Orlasky, M.D. (2000). **Exceptional Children: An Introduction of Special Education.** USA: Prentice-Hall, Inc.

Hornby, G. (1995). **Working With Parents of Children with Special Needs.** London: Bidder Cassell.

Mathews, R. (1984). **Attitudes of Teacher and Administrator Toward the Handicapped In Malaysia and Implications for Teacher Training and Programs Development.** Doctoral Dissertation, University of San Diego, A Dissertation Abstracts International. 44: 9 March.

O'Toole, B., and McConkey, R. (1995). **Innovations In Developing Countries for People with Disabilities.** Lisieux Hall P Influences on Parent Perceptions of Inclusive Practices for Their Children With Mental Retardation publications.

Roffey, S. (1999). **Special Need in the Early Years : Collaboration, Communication and Coordination.** London: David Fulton Publishers.

- Turnbull, A.P. & Turnbull, H.R. (1990). **Parents Speak Out: Then and Now**. 2nd ed. Columbus: OH: Charles, E. Merrill/Macmillan.
- Turner, S. (1998). **Family Counseling and Pre-school Support. Part 1 Masters Course Materials Centre for Human Communication and Deafness**. University of Manchester.
- Walters, B. (1995). **Introduction to Special Educational Needs. Masters in Special Education (International)**. Centre for Educational Needs Manchester University.
- Werner & Bower. (1998). **Helping Health Workers Learn**. California: Hesparian Foundation.
- Werner, D. (1998). **Nothing About Us Without Us**. USA: Health Wrights Palo Alto.
- Wilson, R.A. (1998). **Special Educational Needs In the Early Years**. New York: Rout ledge.
- Woolfson, R. (1991). **Children with Special Needs: a guide for parents and Careers**. London: Faber & Faber.

Article

- Palmer, D.S. et al. (1998). : **American Journal on Mental Retardation**, 103(3), 272–287.

Electronics Source

- Alaska Legal Resource Centre. (2005). **Individualized Family Service Plan**. Retrieved January 20, 2005, from <http://www.alaskafamilylawer.com>
- Kern Country SELPA. (2004). **Individualized Family Service Plan(IFSP)**. Retrieved November 18, 2004, from www.kcsos.kern.org.
- The Nebraska Department of Education. (2004). **Autism**. Retrieved November 1, 2005, from www.answers4families.org.
- Tufts, D.C. (1985). A Study of Attitudes Toward Mainstreaming Severely Languages Handicapped Children: **Dissertation Abstracts International**. Doctoral Dissertation Pepper dine. University, 45: April 10, 1985.

Wardani, L.G. (1988). The Attitude of Regular Classroom Teachers and Special Education Teachers of Bali Indonesia. **Dissertation Abstract International**, 49(05) A :1054 : November.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1. นายวิระชัย วีรฉันทชาติ นักวิจัย สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
2. นางสโรทร ม่วงเกลี้ยง นักวิจัย สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
3. นางสาวปนัดดา วงศ์จันตา นักกิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9
จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ข
รายนามกลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการ
สมาคมผู้ประกอบการบุคคลออทิสซึม (ไทย) ที่ร่วมระดมความคิด

1. นายชูศักดิ์	จันทยานนท์	นายกสมาคม	สมาคม
2. นางศรีัญญา	หมัดคง	ผู้ปกครอง	กทม.
3. นางจิรพันธ์	ตันมณี	ผู้ปกครอง	ขอนแก่น
4. นายสำเร็จ	วิระชนะนัง	อุปนายก	สมาคม
5. นางภาสสินี	กิติเจริญนันท์	ผู้ปกครอง	กทม.
6. นายธีรวัฒน์	หมวกชุมบก	ผู้ปกครอง	ปัตตานี
7. นางพัชรา	ไทรงาม	ผู้ปกครอง	ตรัง
8. นายสมบัติ	สุขใจ	นักการศึกษาพิเศษ	ยะลา
9. นางสุธิดา	อ้วนเพ็ง	ผู้ปกครอง	ขอนแก่น
10. นางภัทราภรณ์	กาบกลาง	ผู้ปกครอง	ขอนแก่น
11. นายปานทอง	อินทนิล	ผู้ปกครอง	ราชบุรี
12. นางพิสมัย	อินทนิล	ผู้ปกครอง	ราชบุรี
13. น.ส.รัศมีสุดา	สิทธิ	นักการศึกษาพิเศษ	สระแก้ว
14. นายอภิรักษ์	จิรัชยภักดี	ผู้ปกครอง	ปทุมธานี
15. นายอดุล	จันทร์กา	ผู้ปกครอง	สุพรรณบุรี
16. นางปรีญา	ชูณรงค์	ผู้ปกครอง	สุราษฎร์ธานี
17. น.ส.เรวศรี	เพชรมีศรี	ผู้ปกครอง	สุราษฎร์ธานี
18. นางวนิดา	เรืองจาร์วัฒนา	ผู้ปกครอง	ภูเก็ต
19. นางวิรัญญา	ตระกูลกำจาย	ผู้ปกครอง	สงขลา
20. นางสิริมา	ตินนารถฉนิช	ผู้ปกครอง	สงขลา
21. น.ส.อารยา	แก้วลาย	ผู้ปกครอง	ตรัง
22. นางปัทมาศ	ยินดิรัมย์	ผู้ปกครอง	พระนครศรีอยุธยา
23. นางอิงกมล	แก้วสราญ	ผู้ปกครอง	กทม.

ภาคผนวก ค

รายนามกลุ่มผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

รายนามผู้บริหารของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

1. นางพิศมัย สุขเกิด	ศูนย์การเรียนรู้ประกาศาปัญญา
2. นางจิตติรัตน์ จันทยานนท์	ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย
3. นางจินตหรา เตชะทักษิณพันธ์	ศูนย์การเรียนรู้มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง
4. นางนิติตา ปิติเจริญธรรม	ศูนย์การเรียนรู้บ้านอุ๋นรัก

รายนามผู้เกี่ยวข้องในการให้บริการและสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกที่สนทนากลุ่ม

1. นางสาวอุดมลักษณ์ หมีสมุทร	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี
2. นายรุ่งโรจน์ นิ่มนวลเกตุ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรปราการ
3. นายวิรัตน์ชัย ยวงนิชัย	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนนทบุรี
4. นายชลิต วิพัทนะพร	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 1
5. นายวีระชัย วีระฉันทชาติ	นักพัฒนาสังคม สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
6. นางสาวพรทิพย์ บทเกตุ	นักพัฒนาสังคม สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
7. นางระเบียบ อารีย์	ผู้แทนผู้ปกครองบุคคลออทิสติก
8. นางกิจจาพร ชื่นบุญ	ผู้แทนผู้ปกครองบุคคลออทิสติก
9. นางกมลพา ศรีสงเคราะห์	ผู้แทนผู้ปกครองบุคคลออทิสติก
10. นางบุญพา เลื่อนแป้น	ผู้แทนผู้ปกครองบุคคลออทิสติก

ภาคผนวก ง
เครื่องมือในการวิจัย

ก. แนวคำถามในการประชุมระดมความคิดเห็น

แนวคำถามในการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้ สำหรับบุคคลออทิสติก มีประเด็นดังนี้

1. รูปแบบในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - ควรมีลักษณะอย่างไร ใครจัดได้บ้าง
 - ควรจัดการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใด(อายุ วัย/ระดับ)
 - ควรจัดบริการ กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไร
 - ควรสังกัดหน่วยงานใด
2. แนวทางในการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร
 - บทบาทครอบครัวในการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
3. ระบบสนับสนุนการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
 - รัฐควรอุดหนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกอย่างไร
 - ระบบสนับสนุนครอบครัวบุคคลออทิสติก
 - ระบบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ข้อเสนอในเชิงนโยบายต่อรัฐ

ข. แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก โดยมีประเด็นดังนี้

1. รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร ตามประเด็นต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ การติดตาม ประเมินผล ประสาน ส่งต่อ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน
2. มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก
3. มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างเกี่ยวกับระบบสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติก

ค. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้เกี่ยวข้อง กำหนดไว้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร
2. แนวทางในการจัดหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร
3. แนวการกำหนดมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร
4. ระบบการสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้สำหรับบุคคลออทิสติกควรมีลักษณะอย่างไร

ภาคผนวก จ
อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวง

ว่าด้วยสิทธิของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียน

พ.ศ. ๒๕๔๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“ศูนย์การเรียน” หมายความว่า สถานที่เรียนที่สถานประกอบการจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวงนี้

“บุคคลที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า คู่สมรส ผู้สืบสันดาน หรือบุตรบุญธรรมของลูกจ้างบุคคลที่อยู่ในความดูแลของสถานประกอบการ รวมถึงบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ใกล้สถานประกอบการที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“บุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียน” หมายความว่า ผู้บริหารศูนย์การเรียน ผู้บริหารสถานประกอบการ รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาของศูนย์การเรียน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานประกอบการนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่

ข้อ ๒ ให้สถานประกอบการมีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนให้แก่ลูกจ้างและบุคคลที่เกี่ยวข้องตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของสถานประกอบการนั้น

ข้อ ๓ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ให้เจ้าของสถานประกอบการยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อสำนักงาน
ข้อ ๔ เมื่อสำนักงานได้รับคำขอตามข้อ ๓ ให้แจ้งสถานประกอบการจัดทำแผนการจัดการศึกษา
ของศูนย์การเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานหรือสถานศึกษาที่สำนักงานมอบหมาย

แผนการจัดการศึกษาต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อศูนย์การเรียนรู้
- (๒) วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้
- (๓) ที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้
- (๔) รูปแบบการจัดการศึกษา
- (๕) ระดับการศึกษาที่จัด
- (๖) หลักสูตร
- (๗) ระบบประกันคุณภาพภายใน
- (๘) บุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้
- (๙) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้

ข้อ ๕ เมื่อสำนักงานให้ความเห็นชอบกับแผนการจัดการศึกษาตามข้อ ๔ แล้ว ศูนย์การเรียนรู้
จึงจะดำเนินการจัดการศึกษาได้

ข้อ ๖ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนการจัดการศึกษาที่สำนักงานได้ให้ความเห็นชอบแล้วต้องได้รับ
อนุญาตจากสำนักงาน

ข้อ ๗ ศูนย์การเรียนรู้อาจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษา
นอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว สนองตอบวัตถุประสงค์
ของศูนย์การเรียนรู้

ข้อ ๘ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาตามข้อ ๔
วรรคสอง (๕) อย่างน้อยต้องกำหนดให้คณะกรรมการประกอบด้วยเจ้าของสถานประกอบการ หรือ
ผู้แทน ผู้แทนลูกจ้าง และผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๙ ให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการศึกษา
ของศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานประกอบการและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา รวมทั้ง
ส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ดูแลระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษา

เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๕๖ ก ราชกิจจานุเบกษา ๒ กันยายน ๒๕๕๗

หน้า ๒๑

ข้อ ๑๐ ให้ศูนย์การเรียนออกหลักฐานการศึกษาแก่ผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การเรียน
ว่าได้ศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความรู้ ส่งเสริม และสนับสนุนด้านวิชาการ
ด้านการบริหาร ด้านการจัดการศึกษา และด้านอื่นแก่ศูนย์การเรียน รวมทั้งให้การพัฒนาทักษะความรู้
ความสามารถแก่บุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียน ตลอดจนดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
แก่ผู้เรียนในศูนย์การเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๑๒ ให้ศูนย์การเรียนได้รับสิทธิประโยชน์ด้านเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษา
และได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาและสิทธิประโยชน์อื่น ทั้งนี้ ตามที่
กฎหมายกำหนด

ข้อ ๑๓ ศูนย์การเรียนเลิกด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานอนุญาตให้เลิกตามคำขอของเจ้าของสถานประกอบการ

(๒) สำนักงานมีคำสั่งให้เลิกเพราะเหตุที่ศูนย์การเรียนหยุดดำเนินการเกินกว่า ๑ ปี โดยไม่มี
เหตุอันสมควร หรือการดำเนินการของศูนย์การเรียนขัดต่อวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียน ขัดต่อกฎหมาย
เป็นภัยต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน

เมื่อมีการเลิกศูนย์การเรียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือให้สถานประกอบการ
ทราบภายในสามสิบวัน และให้เจ้าของสถานประกอบการรวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาของศูนย์เรียนนั้นมอบให้แก่สำนักงาน

ข้อ ๑๔ การเลิกศูนย์การเรียน ให้เจ้าของสถานประกอบการร่วมกับสำนักงานจัดหาศูนย์การเรียนอื่น
ให้แก่ผู้เรียน แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เรียนที่จะสมัครเข้าเรียนในศูนย์การเรียนหรือสถานศึกษาอื่น

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานเรียกคืนเงินอุดหนุนหรือเงินช่วยเหลือต่างๆ จากรัฐที่ยังเหลืออยู่ในรอบปี
จากศูนย์การเรียนที่เลิกตามข้อ ๑๓ เพื่อนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

อดิศักดิ์ โพธารามิก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติให้สถานประกอบการมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉะนั้น เพื่อให้สถานประกอบการที่มีความประสงค์และมีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับลูกจ้างหรือบุคคลทั่วไปในสถานศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์การเรียน โดยรัฐจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล ชูศักดิ์ จันทยานนท์
 ประวัติการศึกษา 2524 นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 2526 ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม อันดับ 1)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
 2530 นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2552 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการศึกษา) มหาวิทยาลัยธุรกิจ
 บัณฑิตย์

ประสบการณ์

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
 คนพิการแห่งชาติ (พ.ศ.2551 ถึงปัจจุบัน)
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับ
 คนพิการ (พ.ศ.2551 ถึงปัจจุบัน)
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการใน
 คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พ.ศ.2551 ถึงปัจจุบัน)
4. ประธานมูลนิธิออทิสติกไทย
5. กรรมการมูลนิธิคุณพุ่ม
6. นายกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย)